Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען — הײַנט 10 זײַטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 297 | Łódź Środa, 23 grudnia 1931 r. | נײַנטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואָך, י"ג טבת תרצ"ב | № 297

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

היטלער איז פערוואונדעט געוואָרען

בעת אַן אויטאָ-קאטאסטראָפע הינטער בערלין

בערלין, 22 (פאט). אויפ'ן שאָסע צווישען קיריט און פיטצעוואלד, נעבען פּאָטסדאַם איז פאָרגעקומען א קאטאסטראָפע מיט צוויי אויטאָס, מיט וועלכע ס'זײַנען צוריקגעפאָהרט פון מעקלענבורג קיין בערלין די אָנפיהרער פון דער נאציאנאל-סאָציאַליסטישער פארטיי היטלער, ד"ר געבעלס א.א.

אין די אויטאָס האָבען זיך אויך געפינען די געסט, וועלכע זײַנען צוריקגעפאָהרען פון ד"ר געבעלס חתונה.

בײַ היטלער'ן איז צובראָכען געוואָרען א פינגער, נאָכדעם ווי מ'האָט איהם ערטיילט הילף איז ער אָפּגעפיהרט געוואָרען קיין בערלין. געבעלס און אַנדערע פאסאזשירען זײַנען לײַכט פערוואונדעט געוואָרען.

ד"ר מאָטאַ

איז צום פערטען מאָל געוועהלט געוואָרען אַלס פרעזידענט פון דער שווייץ.

בעגרענצונגען פאַר „פרעמדע" אין פראנקרייך

זיי וועלען קענען ארבייטען אין א בעגרענצטער צאָהל

פאריז, 22 (פאט). דער פארלאמענט האָט הײַנט בײַנאַכט פערענדיגט די דיסקוסיע איבער'ן געזעץ-פּראָיעקט, וועלכער רעגולירט די פראגע פון די „פרעמדע" ארבייטער. דער פּראָיעקט איז אָנגענומען געוואָרען. דער פּראָיעקט זעהט פאָר, אז אין מלוכה'שע שטעטישע און אפילו געוויסע פריוואַטע אינסטיטוציעס וועט מען מעגען אָננעהמען נאָר 10 פּראָצענט „פרעמדע" ארבייטער. דער פּראָיעקט שטעלט פעסט געוויסע קאטעגאָריעס פון פריווילעגירטע פרעמדע א"ביטער. דאָס זײַנען: פּאָליטישע עמיגראנטען, אנטיילנעהמער אין דער מלחמה פון די פערבינדעטע ארמעען, פרעמדע, וואָס האָבען חתונה-געהאַט מיט פראנצויזישע פרויען און פרעמדע וועמענס קינדער עס זײַנען פראנצויזישע בירגער. די דאָזיגע קאטעגאָריעס ארבייטער וועלען האָבען פאָרצוג פאַר אַנדערע „פרעמדע" בײַם אָננעהמען די ארבייט.

די מורא'דיגע שרפה אין שטוטגארטער שלאָס

4 פייערלעשער דערהרגעט, 35 פערוואונדעט דער שאדען בעטרעפט פיל מיליאנען

בערלין, 22 (ספ. טעל.) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט איז אין שטוטגארטער שלאָס, וועלכער איז שוין אַלט 1000 יאָהר אויסגעבראָכען א קאטאסטראָפאַלע שרפה. די פלאַמען האָבען זיך בעוויזען גלײַכצײַטיג אויף 2 שטאָקען. דאָס פייער האָט זיך פערשפּרייט מיט אַן אונגעהויערער שנעלקייט.

8 אזייגער אין אָוונד האָט שוין געברענט דאָס קונסט-מוזעאום וואָס ענטהאלטען אלטערטימליכקייטען פון אַן אונגעהויערען ווערט. צוליב דעם וואָס די אקציע פון אַלע פייערלעשער-אָפּטיילונגען האָט זיך ארויסגעוויזען פאַר נישט גענוג, איז צו הילף ארויסגערופען געוואָרען די רייכסוועהר.

דאָס פייער האָט געבושעוועט א גאַנצע נאכט.

3 אזייגער בײַנאַכט האָט מען געהאלטען, אז די סיטואציע איז בעהערשט געוואָרען. דאָס פייער האָט זיך אָבער אריבערגעוואָרפען אויף אַנדערע שטאָקען.

בערלין, 22 (ספ. טעל.) 5 אזייגער פאַרטאָג האָט דאָס פייער אָנגענומען שרעקליכע פאַרמען. ס'איז נישט פערהאַן קיין האָפנונג אָפּצוראַטעווען כאָטש עפּיס פון'ם בנין. נישט קוקענדיג דערויף וואָס די פייערלעשער האָבען געאַרבייט אין גאז-מאַסקעס, האָט מען צוליב טערסמונג אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל 35 פייערלעשער. 4 פייערלעשער, מיט וועלכע ס'האָט זיך אײַנגעריסען די סאדלאָגע אויפ'ן צווייטען שטאָק זײַנען ארויפגעפאַלען אויפ'ן פּאָרטער און פערברענט געוואָרען לעבעדיגערהייט.

בערלין, 22 (ספ טעלעפאָניש) הײַנט 9 אינדערפריה מעלדעט מען: דער שלאָס ברענט שוין זײַט 21 שעה. איצט האָט זיך דאָס פייער איבערגעוואָרפען אויפ'ן מזרח-טייל. אין שפּיטאָל האָט מען איבערגעפיהרט נאָך 3 פייערלעשער מיט שטאַרקע בראַנד-וואונדען, בלויז די קונסט-ווערק וואָס זײַנען דאָרט פערברענט געוואָרען בעטרעפען 6 מיליאָן מארק. די סבה פון דער שרפה איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט.

אמעריקאנער קאָמוניסטען קיין רוסלאַנד

אַלס ספּעציאליסטען אין וואלד-ארבייטען

טאַלין, 22 (פאט) אין טאַלינער פּאָרט איז געקומען פון אמעריקא א שיף, וועלכע פיהרט 203 אמעריקאנער קאָמוניסטען, וואָס פאָהרען קיין סאָוועטען-רוסלאַנד, וואו זיי וועלען בענוצט ווערען אַלס ספּעציאַליסטען אין וואלד-ארבייטען.

דער האַנדעל צווישען דײַטשלאַנד און די סאָוויעטען

האמבורג, 22 (פאט) לויט אָפיציעלע אינפאָרמאַציעס פון מאָסקווא, האָבען די סאָוויעטישע בעשטעלונגען אין דײַטשלאַנד אין פערלויף פון 11 חדשים אין יאָהר 1931 בעטראָפען 950 מיליאָן מארק. אין דריטען קווארטאל האָט זיך רוסלאַנד געפינען אויפ'ן צווייטען ארט אין ארויספיהר פון דײַטשע פּראָדוקטען. שטאַרק געוואַקסען האָט דער אײַנקויף פון מאשינען אין דײַטשלאַנד.

נאָך לאַנגע און שווערע לײַדען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 69 יאָהר אונזער הייסגעליבטע מוטער, שוויגער און באָבע

ג.ע. לאה אַלמנת המנוח ר' משה ז"ל ראכווערגער

(געבוירען וואַלמאַן, ג. בירגערין פון קוטנא)

די לויה קומט פאָר הײַנט, מיטוואָך, דעם 23 דעצ 1931 (י"ג טבת תרצ"ב), 1 א זייגער בײַטאָג פון טרויער-הויז גדאנסקא 67, וועגען וואָס עס טיילט מיט די אין גרויס צער פערבליבענע

פאַמיליע.

מאַשין-מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע, ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל און סובאָרעס לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם

מיר עמפּפעהלען צו יעדער צײַט אונזערע גוט-בעקאַנטע און פרישע נײַעסטען פון אונזער איבעראַל-בעוואוסטער צוקערבעקערײַ

ב. ווײַנבערג

38 פּיעטריקאָווער 38 :-: טעל. 143-82 :-:

בעמ.: די פרייזען זײַנען בעדייטענד רעדוצירט.

איך ווינש א הערצליכען מזל-טוב

בעריש אבבע, דאַלנא 12

צום געבורט פון זײַן אייניקעל.

איך ווינש א גרינגע דערציהונג!

צײַטונגס-פערקויפער

לײַביש דזשאַלאָווסקי

זגערזשער 46.

צענטר. יודישער האַנדווערקער-פערבאַנד

אין לאָדז, פּאָלודניאָווא 4.

אַכטונג, האַנדווערקער!

דערמיט טיילען מיר אײַך מיט, אז מיר נעמען שוין אָן אויף אויסצוקויפן

פּאַטענטען אויפ'ן יאָהר 1932

בעמ.: אין צוזאַמענהאַנג מיט די פערשידענע ענדערונגען אין געזעץ וועגען אומזאַץ שטייער, ליגט אין אײַער אינטערעס אויסצוקויפען דעם פּאַטענט דורכ'ן פעראײַן, וואו איהר וועט גענוי וועגען דעם אינפאָרמירט ווערען. מיר בעטען מיטברענגען די האַנדווערקער-קאַרטע. די קאַנצעלאַריע איז טעטיג טעגליך אויסער שבת פון 10–2 און פון 5–9 אָוונד.

די פערוואַלטונג.

Dr. med. A. MINC

אויגען-קראַנקהייטען

זאַוואַדזקאַ 9, טעל. 245-98

נעהמט אָן פון 1–2 נאָכמ. און פון 7–8 אָוונד.

בעקאַנטמאַכונג.

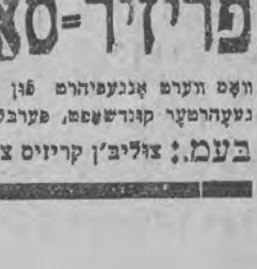

דערמיט מאַך איך בעקאַנט דעם געעהרטען פּובליקום, אז פון 15-טען דעצעמבער ד. י. האָב איך ערעפענט אַן ערשטקלאַסיגען און עלעגאַנטען

הערען- און דאַמען-

פריזיר-סאַלאָן

אויף

זשעראָמסקיעגאָ 28

וואָס ווערט אָנגעפיהרט פון ערשטקלאַסיגע פאַכמענער. עמפּפעהלע זיך דעם געעהרטען קונדשאַפט, פערבלײַב איך מיט אַכטונג א. ארבשטייל.

בעמ.: צוליב'ן קריזיס צוגענגליכע פרייזען. אויסגעצײַכענטער מאַניקיר.

בעקאַנטמאַכונג.

עס ווערט מיטגעטיילט דעם ג' פּובליקום, אז עס איז שוין טעטיג דאָס ביטשריפטען-ביוראָ פון דעם לאַנג-יעהריגען רוטינירטען און ערפאַהרענעם לייטער פון לאָדזער רעכטסקאָנסולענטען ביוראָס

ש. ווישאַגראַדצקי, לאָדז

פּיעטריקאָווער 58, וואָהנ. 37

זעמטליכע פּאַדאַניעס וועגען קאָנצעסיעס. רעקורסען און אַלע פּאַדאַטקעס-ענינים, געריכטס-קלאַגען, שותפות-אַקטען, האַנדעלס-קאָרעספּאָנדענץ, איבערזעצונגען א. אז. וו.

ווערען שנעל און געוויסענהאַפט ערלעדיגט.

ביליגע פּרייזען

Dr. Różaner

ספּעציאַליסט פון הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מע ר-שוואַכע און קינדער ר-אויגקייט

נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעלעפאָן 128-98

נעמט אָן פון 8–10; 4–8 אָוונד.

זונטאָג פון 9 ביז 10 פריה.

נחום סאקאלאוו פאהרט קיין אמעריקא און דאן קיין ארץ־ישראל

לאָנדאָן, 22 (פאט) די פוילישע טעלעגראפען־אגענטור מעלדעט, אז דער פרעזעס פון דער אלוועלטליכער ציוניסטישער ארגאניזאציע נחום סאקאָלאָוו פאהרט אפ קיין אמעריקא, וואו ער וועט בלייבען 6 וואכען. פריהלינג צייט פאהרט סאקאָלאָוו קיין א״י־ישראל.

די יאפאנער פערנעהמען טשינג־טשאו

די כינעזישע נאציאנאלע רעגירונג זיך אנגעגעבען אין דעמיסיע

לאָנדאָן, 22 (ספ. טעל.) ס׳איז שוין קיין שום ספק נישט, אז די יאפאנער וועלען פערנעהמען טשינג טשאו, אויף דער באה־ליניע מוקדען — פעקין קומען פאר קאמפען מיט׳ן אנטייל פון פליה־עסקאדרען און נעפאנצערטע טאנקען דאס יאפאנישע מיליטער בענוצט זיך אויך מיט מינע־ווארפערס.

די כינעזער ציהען זיך לאנגזאם צוריק.

אין שאנכאי האלט מען, אז טשינג־טשאו וועט אלע א טאג פאלען.

נאנקין, 22 (פאט) די נאציאנאלע רעגירונג האט זיך אנגעגעבען אין דעמיסיע, טשאנג־קאי־טשעק איז מיט אן׳אעראפלאן אפגעפלויגען אין זיין געבורטס־שטאט פיננג־הו.

גענף, 22 (פאט) די פעלקער־ליגע האט בעשלאסען ארויסצושיקען קיין מאנדזשוריע א קאמיסיע, בראש פון וועלכער ס׳זאל שטעהען לארד ליטאן, אין דער קאמיסיע זאלען א חוץ דעם אריינגעהען דער פראנצויזישער גענעראל קלאודעל, דער געוועזענער דייטשער גובערנאטאר אין מזרח־אפריק. שלעע, דער אמעריקאנישער זאכקענער פינעס און גראף אלדאבראנדיני.

דייטשלאנדס ווירטשאפטליכע לאגע איז קאטאסטראפאל

אזוי האלט די אינטערנאציאנאלע קאמיסיע אין באזעל

ציריך, 22 (ספ. טעל.) דער רעדאקציע־קאמיטעט פון דער באזעלער קאנפערענץ אויסצופארשען די צאהלונגס־שוועריגקייטען פון דייטשלאנד, האט שוין אויסגעארבייט א טייל פון קאמוניקאט. עטליכע פונקטען וועלען וואהרשיינליך נאך היינט פערעפענטליכט ווערען.

דער ראפארט פון די זאכקענער שטעלט פאר די ווירטשאפטליכע לאגע אין דייטשלאנד אלס קאטאסטראפאלע. אין אלגעמיין הערשט די איבערצייגונג, אז די קאמיסיע וועט געבען פארשלאגען, וואס וועלען זיין נישט גינסטיג פאר פראנקרייך. די פראנצויזישע דעלעגאטען האבען בעשלאסען צו פערטיידיגען ווייטער זייער שטאנדפונקט.

נישט די מוטער האט דערשטיקט די קינדער

נאר דער פאטער האט זיי ערמארדעט

לעמבערג, 22 (פאט) ווי מיר האבען מיטגעטיילט האט מען נעכטען אין לעמבערג געפונען אין א וואוינונג 2 קינדער פון דעם באהן־ארבייטער אסטרוושקא, וועלכע זענען געווען דערשטיקט, און דעם טויטען קערפער פון דער מוטער, וועלכע האט זיך אויפגעהאנגען.

צוערשט האט מען געמיינט, אז די מוטער האט דערשטיקט איהרע 2 קינדער און דערנאך זיך אליין אויפגעהאנגען.

די אויספארשונג, וואס איז גלייך אונטערגענומען געווארען, האט אבער געגעבען סענסאציאנעלע רעזולטאטען. ס׳האט זיך ארויסגעוויזען, אז דא איז פארגעקומען א מארד, וועלכער איז בעגאנגען געווארען דורך דעם מאן און פאטער פון די ערמארדעטע, דעם באהן־ארבייטער אסטרוושאק. ער איז ארעסטירט געווארען.

אנטייל פון אמעריקא אין דער ענטוואפנונגס־קאנפערענץ

איז א לעבענס־נויטווענדיגקייט פאר אמעריקא

וואשינגטאָן, 22 (פאט). דער פרעזידענט הובער האט זיך געווענדעט צום קאנגרעס צו בעשטימען 450 טויזענד דאלאר אויף אויסגאבען פאר דער אמעריקאנער דעלעגאציע אויף דער קומענדיגער ענטוואפנונגס־קאנפערענץ, דער אויסערן־מיניסטער סטימסאן האט ערקלערט, אז אמעריקא׳ס אנטייל אויף דער קאנפערענץ איז א לעבענס־נויטווענדיגקייט. לויט סטימסאנען דראהט אראפ א גרויסע געפאר פון דער ענטוואפנונג.

א בונט פון ארעסטאנטען איז גלייך דערשטיקט געווארען

ניו־יאָרק, 22 (ספ. טעל.) אין דער טורמע הינטער בוענאס איירעס איז אויסגעבראכען א בונט פון ארעסטאנטען. די ארעסטאנטען האבען נאכן ענטוואפנען די וועכטער זיך ארויסבעקומען אויפ׳ן דאך, וואו זיי האבען געוואלט איבערגעהען אויף די שכנותדיגע דעכער. די ארויסגערופענע פאליציי האט בענוצט גאז־באמבעס. אלע 92 ארעסטאנטען זענען ווידער אריינגעזעצט געווארען אין טורמע. עטליכע וועכטער זענען שווער צושלאגען געווארען.

סעסיע פון „וציק" אין קרעמל

סטאלין ווערט שטורמיש בעגריסט

מאָסקווא, 22 (ספ. טעל.) אין קרעמל האט זיך היינט אנגעהויבען די סעסיע פון דער ביוראָ־דזשעט־קאמיסיע פון צענטראלען אויספיהרונגס־קאמיטעט די סעסיע קומט פאר אונטערן פארזיץ פון פיאטראָווסקי׳ן, וועלכער האט אויסגערעכענט די נצחונות פון דער סאוויעטישער ווירטשאפט, אין מיטען פיאטראָווסקיס רעדע איז אריינגעקומען סטאלין, וועלכער איז שטורמיש בעגריסט געווארען. דאן האט געהאלטען זיין עקספאזע מאלאטאוו.

צוזאמענשטויסען פון פאליציי מיט קורדישע שבטים

באגדאד, 22 (פאט) בעת א צוזאמענשטויס פון מיליטער מיט א באנדע אויפשטענדיגע קורדען אויף דער סאמער גרעניץ איז אומגעקומען 1 אפיציר און 13 זעלנער פון איראק. 9 זענען פארוואונדעט געווארען. פון די קורדען זענען 20 דערהרג׳עט געווארען און 30 פערוואונדעט.

סאציאליסטישע רעגירונג אין אויסטראליען

זיך אנגעגעבען אין דעמיסיע

לאָנדאָן, 22 (ספ. טעל.) די סאציאליסטישע רעגירונג אין אויסטראליען מיט׳ן פרעמיער סקולין בראש האט זיך אנגעגעבען אין דעמיסיע, צוליב דעם שוועקליכען דורכפאל, וועלכע די סאציאליסטען האבען געהאט בעת די וואהלען צום אויסטראלישען פארלאמענט.

—:O:—

סוף פון א מיליאנען־פערמעגען

דאס פריוואטע פערמעגען פון די דייטשע מיליאנערען די ברידער לאכוזען, ווערט פערקויפט אויף ליציטאציע. די בר. לאכוזען זיצען אין טורמע

מ׳איבע הערצן מיט די פינגער

א נײ ערפונדענער אפאראט פון טשיקאגער פראָפעסאָר גאָלט.

מאכמעדאנישער אויפשטאנד אין סירישע שטעט

פאליציי וועהרט זיך מיט געפאנצערטע טאנקען

פאריז, 22 (ספ. טעל.) אין די סירישע שטעט איז פלוצלינג אויסגעבראכען אן׳אויפשטאנד. די אונרוהען האבען זיך אנגעהויבען אין דמשק, וואו דער המון האט געשטורעמט דעם מאגיסטראט. די פאליציי איז געצוואונגען געווען זיך צו בענוצען מיט געוועהר און דאן האט מען גענוצט בערנעגען מיליטערישע טאנקען.

דאס לאנד געפינט זיך ערב אן׳אלגעמיינעם אויפשטאנד. די סבה צו די אונרוהען זענען געווען די וואהלען צו די שטאט־ראטען, וועלכע זענען געווען אונגינסטיג פאר דער מאכמעדאנישער בעפעלקערונג.

אפמאך צווישען פוילען און דייטשלאנד וועגען גרעניץ־פערקעהר

ווארשא, 22 (וויפ) היינט איז אויסערן־מיניסטעריום אונטערגעשריבען געווארען דער אפמאך מיט דייטשלאנד וועגען לייכטער מאכען דעם קליינעם גרעניץ־פערקעהר.

הונגער־מארש פון לעהרער אין אמעריקא

ס׳איז געקומען צו א צוזאמענשטויס מיט דער פאליציי

ניו־יאָרק, 22 (ספ. טעל.) די לעהרער פון דער שטאט מיכורי בעקומען שוין נישט זייט 2 חדשים זייער געהאלט, צוליב פעהלען פון געלד. די לעהרער האבען דעריבער בעשלאסען איינצוארדנען א הונגער־מארש קיין סט. לואי, וואו ס׳געפינט זיך דער שול־אינספעקטאראט.

דער מארש האט זיך אנגעהויבען מיט 2 טעג צוריק. און האט אנגענומען אזא גרויסען פערנעהם, אז די פאליציי האט פערשטעלט די מאניפעסטאנטען דעם צוטריט צו דער שטאט. ס׳איז געקומען צו עטליכע צוזאמענשטויסען, 150 לעהרער זענען ארעסטירט געווארען.

שנעלער אויסקויף פון פאטענטען
און רעגיסטראציע־קארטען
אויפ׳ן יאהר 1932
בעזארגט דאס ביורא
B. Mann
פיעטריקאווער 10, וו. 14.

די פערטיידיגער פון קערניק און דיבוא

האָבן נעכטן גערעדט אויפ'ן „בריסקער“ פּראָצעס

וואַרשא, 22 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אין הײַנטיגן טאָג פון בריסקער פּראָצעס, האָט דער ערשטער גענומען אַ וואָרט דער פערטיידיגער פון דעפּ. קערניק, אַדוואָקאַט אַורבאַנאָוויטש.

דער בעשולדיגונגס־אַקט, הויבט אָן דער פערטיידיגער, וואַרפט פאַר אַלע בעשולדיגטע, אַז זיי האָבן צוגעגרייט אַן אַטענטאַט, וועלכער האָט געזאָלט מיט כּוח אַראָפּוואַרפן די רעגירונג.

ווער איז די העכסטע מאַכט אין דער רעפּובליק? די קאָנסטיטוציע שטעלט פעסט, אַז די העכסטע מאַכט אין דער רעפּובליק געהער צום פאָלק, וועמענס אָרגאַנען זענען דער סיים און סענאַט. דער פּרעזידענט מיט דער רעגירונג און די געריכטען, לויט אונזער געזעלשאַפטליכער אָרדנונג, מוז יעדער רעגירונג, וועלכע וויל רעגירן לויט דער קאָנסטיטוציע זיך שטיצן אויפ'ן סיים.

פון די וואַהלען אין יאָהר 1928 איז פּילסודסקיס רעגירונג, וועלכע האָט דעמאָלט רעפּרעזענטירט די מאַכט, אַרויסגעגאַנגען מיט אַ מינדערהייט, מיט 133 דעפּוטאַטען אויף אַן אַלגעמיינער צאָהל פון 444, דעמאָלט האָט

די רעגירונג נישט געהאַט קיין גענוגענדע יסודות צו האַלטען די מאַכט

אויב אַ טייל פון דער אָפּאָזיציע וואָלט נישט מסכּים געווען זי צו שטיצן.

די שעפער פון בעשולדיגונגס־אַקט האָבן פערגעסען, אַז אין דער צייט האָבן זיך געענדערט עטליכע רעגירונגען, און צוויי פון זיי זענען געשטירצט געוואָרען, און אַז ס'זענען געווען פאַלען פון אויסדריקען אומצוטרוי די מיניסטאָרען, ווען דער פּראָקוראָר וואָלט זיך געגוי'ט דערמאָהנט די אַרטיקלען פון דער קאָנסטיטוציע, וואָלט ער בעמערקט, אַז ער האָט אַליין צוגעשטעלט די בעסטע בעווײַזען, אַז ס'עקזיסטירען דיקטאַטאָרישע רעגירונגען. אמת, לויט אַן'אייגענער לאַנדעס־רעצעפּט, אָבער וואָס ס'זענען אין סתירה צו די פערפליכטענדע געזעצען.

ס'האָבן זיך געהאַלטען רעגירונגען, וועלכע זענען געווען געגען דער מעהרהייט פון סיים. דער סיים האָט געוואָלט אַרבייטען און ערפילען זײַנע קאָנסטיטוציאָנעלע בעשטימונגען און פליכטען. דאָס האָט דאָ דערוויזען דער בעדייטענדער פּאָליטיקער, וואָס האָט קיין שום געמיינזאַמעס נישט מיט „צענטראָלעוו“, דער געוו. מאַרשאַלעק טראָמפּטשינסקי, פאַר וועלכען דער פּראָקוראָר האָט בעוויליגט צו האָבן אַפּיסעל אַכטונג.

אויב ס'האַנדעלט זיך וועגן כאַראַקטעריזירען דעם דאָזיגען רעגירונגס־סיסטעם, איז ער געווען אין זײַן יסוד

אין סתירה צו דער קאָנסטיטוציע

אַמאָל שאַרפער און אַמאָל מילדער, פון דעם איז אויך אָפּהענגיג געווען די בעציהונג פון די אָפּאָזיציאָנעלע ריכטונגען, וועלכע האָבן געהאַנדעלט מיט דער האָפנונג, אַז ס'וועט זיך אײַנגעבען אײַנצושטעלען אַ פערשטענדיגונג, וועלכע זאָל אַרײַנפיהרען דאָס פּוילישע פּאָליטישע לעבען אין רעכטליכע גרעניצען.

דער מאַרשאַלעק טראָמפּטשינסקי האָט פעסטגעשטעלט, אַז אין סיים וואָלט מעגליך געווען אַן'ערליכע אַרבייט, ווען די רעגירונג וואָלט דאָס געוואָלט..

דער סענאַטאָר גלאָמבינסקי האָט פעסטגעשטעלט, אַז בײַ אונז איז אמת פאַראַן אַ רעגירונג, אָבער די דאָזיגע רעגירונג איז אַן'אויסדרוק פון ווילען פון איין מענשען און פיהלט אַפילו נישט פאַר זײַן פליכט זעלבסטשטענדיג צו רעגירען, ווײַסענדיג פון דער ערקלערונג פון מאַרשאַל פּילסודסקי, אַז ער איז אַ דעצידירענדער פאַקטאָר, דער פּרעמיער באַרטעל האָט אַמאָל געזאָגט: „איהר ווייסט דאָך וועגן דעם, אַז מיר פיהרען נישט קיין פּאָליטיק

דאָס געהער צו מאַרש. פּילסודסקי

און צו איהם געהער די אַרבייט“.

די וואַהלען אין 1928, הגם זיי זענען געווען פערבונדען מיט אַ גאַנצער רייה אַרויסטרעטונגען, וועלכע זענען געווען אין סתירה מיט'ן געזעץ, האָבן דאָך נעגעבען דער רעגירונגס־ריכטונג אַ מינדערהייט.

פאַר דער כאַראַקטעריסטיק וועל איך דערמאָהנען אַן'אָפּזאַץ פון דער ערקלערונג פון עדות פּראָפּ. קאָט. דעם מלוכה־פּרעזידענט איז איבערגעגעבען געוואָרען אַ מעמאָריאַל וועגן דעם ברעכען פון געזעץ אין פּוילען, און דאָס איז אַפּעלירט געוואָרען צום מלוכה־פּרעזידענט, אַז ער זאָל בעזײַטיגען די דאָזיגע זאַכלאַגע.

די נאָך מאַי־רעגירונגען האָבן געפיהרט אַזאַ ספּעציעלע פּאָליטיק, וועלכע האָט אוממעגליך געמאַכט דעם סיים צו אַרבייטען, צוליב אָפּלעגען די סעסיע, אָדער דורך פערמאַכן אין דער צייט, ווען ס'האָבן געוואַרט אַ גאַנצע רייה דרינגענדע אַרבייטען.

דער אָפּאָזיציע איז געגאַנגען נישט צו שטירצען די רעגירונג, נאָר

צו בעזייטיגען דעם סיסטעם פון דיקטאַטור

וועלכער איז אין סתירה צו די פערפליכטענדע געזעצען, וועלכע איז אײַנגעפיהרט געוואָרען אין פּאָליטישען לעבען פון פּוילען דורכ'ן כּוח פון פאַקטען. די פויערישע בעפעלקערונג האַלט, אַז מיט פּוילען רעגירט דער מאַרשאַל פּילסודסקי אויף אַ מיליטערישען אופן, אַז די בעציהונגען זענען נישט קיין נאָרמאַלע, און, אַז דער סיים האָט נישט קיין שום רעכט.

דער פּראָפעסאָר פון פּאַריזער אוניווערזיטעט אַ בעקאַנטער פּוילען־פרײַנד, וועלכער איז עטליכע מאָל געווען אין פּוילען, שרײַבט אין זײַנס אַ בראָשור, אַז די דיקטאַטור פון מאַרשאַל פּילסודסקי איז נאָך מעהר אָריגינעל ווי אַנדערע, זי כאַראַקטעריזירט זיך דורך דעם פאַקט, אַז די דאָזיגע דיקטאַטור ווערט געשטעלט איבער אַלע דעמאָקראַטיש־פּאַרלאַמענטאַרישע אינסטיטוציעס, אַז זי איז אַ מיליטערישע דיקטאַטור און אַז די אָריגינאַליטעט בעשטעהט אין דעם, אַז ס'קומען פאָר וואַהלען, ס'איז פאַראַן אַ סענאַט, אַ פּאַרלאַמענט, ס'איז פאַראַן אַ פּרעזידענט פון דער רעפּובליק, אַז ס'איז אַפילו פאַראַן אַ פּאַרלאַמענטאַרע רעגירונג, אָבער

די אַלע אינסטיטוציעס אַרבייטען אונטער אַ שטאַרקען דרוק

דער דאָזיגער פּראָפעסאָר שרײַבט ווייטער אין זײַן ווערק, אַז ערב די וואַהלען אין יאָהר 1931, האָט דער מאַרשאַל ערלעדיגט נאָר מיליטער־פּראַגען און איז אַרויסגעפאָהרען אויף אַ לענגערען אורלויב קיין מאַדערא, אָבער פון דאָרט אויס, האָט ער ווייטער רעגירט דורכ'ן „מיניסטעריום פון פּאָלקאָווניקעס“.

די בעשולדיגונג איז אַלזאָ געבליבען הענגען אין דער לופט, ווײַל אַלע אַרויסטרעטונגען פון דער אָפּאָזיציע, האָבן שטענדיג גערעדט וועגן אַראָפּוואַרפען די דיקטאַטור, אַלס רעגירונגס־סיסטעם, וועלכע שטעהט אין סתירה מיט אונזער געזעץ.

די בעשולדיגונג אונטערשיידעט נישט צווישען צוויי זאַכען: די קריטיק פון דער רעגירונג, כאָטש די שאַרפסטע און די לעגאַלע אַקציע פון אָרגאַניזירען די עפענטליכע מיינונג צו וועקען רעוואָלוציאָנערע שטימונגען. די עדות ראַטאַי, דעמבסקי, גרושקאַ, בראָדאַצקי, פּאָגאַש און אַנד. האָבן ערקלערט, אַז די טעטיגקייט פון בײדע בעשולדיגטע אָנפיהרער פון „פּיאַסט“ איז געווען אַ זעהר מעסיגע און איז שטענדיג געשטאַנען אויף אַ געזעצליכען יסוד.

אַנדערש איז אין ענגלאַנד, נאָכדעם, ווי די לייבאָר־פּאַרטיי האָט פערשפּילט די וואַהלען צום פּאַרלאַמענט, האָט דער „דיילי־מייל“, דער אָרגאַן פון די זיגער געשריבען: „מ'דאַרף נישט פערגעסען, אַז די זיגער און בעזיגטע זענען ענגלענדער“ און ווען

גאַנדהי, דער אָנפיהרער פון דער גרויסער בעוועגונג פון פּאַסיווע ווידערשטאַנד געגען דער ענגלישער מאַכט

ווערט אײַנגעזעצט אין טורמע, האָט ער צו זײַן דיספּאָזיציע גאַנצע אַפּאַרטאַמענטען, גערטנער און יעדע הילף צו אַרבייט. און באַלד דערנאָך ווערט ער מיט'ן גרעסטען כּבוד בעגריסט אין לאָנדאָן.

דאַן געהט דער פערטיידיגער איבער צו כאַראַקטעריזירען זײַן קליענט דעפּ. קערניק, אַלס מעסיגען פּאָליטיקער, וועלכער האָט בשום אופן נישט געוואָלט צוגרייטען קיין רעוואָלוציע.

דער דאָזיגער פּראָצעס — זאָגט ווייטער דער אַדוואָקאַט — איז שוין לאַנג אַרויס אויסער דעם געריכטס־זאַל. דער פּראָצעס איז פערוראורטיילט געוואָרען דורך דער גאַנצער געזעלשאַפט און דעם אורטייל וועט אַרויסגעבען די געשיכטע. פון געריכט ערוואַרטען מיר אַ בעפרייאונגס־אורטייל. דאָס וועט אײַנשפּאָרען דער פּוילישער נשמה ווייטערדיגע פערביטערונג און וועט אויך אפשר ווירקען אויף מילדער מאַכען די הערצער און פערשטאַרקען די האַרמאָניע צווישען די מיליאָנען בירגער פון דער פּוילישער מלוכה.

3 אַ זייגער נאָך דער הפסקה האָט אָנגעהויבען זײַן רעדע דער

פערטיידיגער פון אָנגעקלאַגטען דיבוא

אַדוו. בענקעל, וועלכער האָט גערעדט וועגן דער בעוואָפענטער קראַפט פון „צענטראָליעוו“.

דאָס איינציגע געוועהר, וואָס מיר האָבן געזעהן אין דעם דאָזיגען פּראָצעס — זאָגט דער אַדוואָקאַט — איז וואָהנהויטס ביקס פון יאָהר 1840 און 2 שווערדען פון דער צייט פון אויפשטאַנד אין יאָהר 1863.

די געריכטס־פערהאַנדלונג האָט אַראָפּגעריסען דעם שלייער, בעווײַזענדיג די נאַקעטקייט פון דער אומגעזעצליכקייט, און איך האָב דעם אײַנדרוק, אַז גאַנץ פּוילען איז דורך די אָנגעקלאָגטע דאָ אַהערגעקומען מיט אַ בעשולדיגונגס־אַקט. דאָ חקירה'ט מען זיך וועגען דעם, צי דער פּראָצעס איז אַ היסטאָרישער, אָבער דאָס וואָס מיר האָבן געהער'ט און געזעהען בעת'ן פּראָצעס האָט אונז אין דעם איבערצײַגט, אַז אַמאָליגען פּוילען זענען נישט געווען קיין פּאַרטייען, ס'זענען געווען פּאַמיליעס, וואָס האָבן נישט געהאַט קיין שום שטיצע אין די מאַסען. די דאָזיגע פּאַמיליעס האָבן געברענגט פּוילען צום אונטערגאַנג. דאָס איז אַ שרעקליכער בײַשפּיל.

די בלומען, מיט וועלכע דער פּראָקוראָר האָט בעשיט די פּ.פּ.ס. דאָס זענען בלומען, וואָס מען ברענגט אויפ'ן קבר פון אַ טויטען. פּ.פּ.ס. האָט גרויסע פערדינסטען אין דער געשיכטע פון פּוילען. די אַמאָליגע באָיובקעס פון פּ.פּ.ס. זענען געווען די ערשטע קאַדרען פון די לעגיאָנען. אָבער צי רעגירט הײַנט מיט פּוילען דער לאַגער פון די לעגיאָניסטען? איבער דעם לאַגער, וואָס רעגירט איצט, הענגט אַ שרעקליכע שלאַנג, וואָס שטיקט איהם, די שלאַנג פון דער פירטער בריגאַדע, וועלכע האָט צוליב פערזענליכע צילען אַראָפּגעשטויסען די לעגיאָנען פון איהר אַמאָליגען וועג.

דאַן געהט דער אַדוואָקאַט אַריבער אויף דער פּראַגע פון דער פּ.פּ.ס.'ישער מיליץ, „טור“ און אַרבייטער־ספּאָרט, „טור“ בראש פון וועלכער ס'שטעהט דער אָנגעקלאָגטער דיבוא איז נישט קיין קאַמפּס־אָרגאַניזאַציע, נאָר אַ קולטור־ און בילדונגס־אינסטיטוציע.

אַזוי פיל האָט מען דאָ גערעדט וועגען די אינסטרוקטאָרען־קורסען, אויב דער זיכערהייטס־נאַטשעלניק האָט געוואוסט, אַז די קורסען זענען אַ צוגרייטונג צו אַ רעוואָלוציע און האָט נישט רעאַגירט דערויף, דאַרף ער צוגעצויגען ווערען צו פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר פערנאַכלעסיגונג. דער אַדוואָקאַט ענדיגט זײַן רעדע מיט פאָלגענדע ווערטער: „נאָר אַ בעפרייאונגס־אורטייל וועט קענען אויסמעקען פון זכּרון דאָס יאָהר פון בריסק.

הײַנט וועלען רעדען די אַדוואָקאַטען שומאַנסקי און רודזשינסקי.

באָיקאָט — אַ ווידערשפּרוך צו דער זיטליכקייט

ברעסלויער אַנטיסעמיטישע צײַטונג בעשטראָפט פאַר אַנטי־יודישע באָיקאָט־פּראָפּאַגאַנדע

ברעסלוי (יט"א) דער היגער „שלעזישער בעאָבאַכטער“ איז אויפגעפאָדערט געוואָרען דורכ'ן לאַנד־געריכט צו פערעפענטליכען אַ געריכטס־מעלדונג, אין וועלכער די צײַטונג ווערט געוואָרענט, אַז אויב זי וועט ווײַטער פיהרען אַזאַ באָיקאָט־אַגיטאַציע, ווי ביז־איצט, וועט זי דורכ'ן געריכט בעשטראָפט ווערען. די וואָרנונג האָט דאָס געריכט צוגעשיקט אין רעזולטאַט פון אַן'אָנקלאַגע פון 15 יודישע געשעפטס אײַגענטימער געגען דער אומגעוועהנליך שאַרפער באָיקאָט־פּראָפּאַגאַנדע פון „שלעזישען בעאָבאַכטער“.

אין דער בעגרינדונג פון דער וואָרנונג זאָגט דאָס געריכט, אַז דער באָיקאָט דאַרף בעטראַכט ווערען אַלס ווידערשפּרוך צו דער זיטליכקייט און אַז אַזעלכע באָיקאָט־בילדער, ווי די צײַטונג פערעפענטליכט, זענען עלול צו פערורזאַכען שוועריגקייטען אין פּאָליטישען לעבען.

—=[][][]=—

יוגאָסלאַווישער געלערנטער שלאָגט פאָר גרינדן אַ צענטראַל־שפּאָר־קאַסע פון יוד. פאָלק אין א"י

בעלגראַד, (יט"א) דער בעדײַטענדער יוגאָסלאַווישער עקאָנאָמיסט, גענעראַל־דירעקטאָר פון דער יוגאָסלאַווישער פּאָסט־שפּאָר־קאַסע, אוניווערזיטעטס־פּראָפעסאָר ד"ר מילאַראַד ניעדיעלקאָוויטש איז אַרויסגעטרעטען מיט'ן געדאַנק צו שאַפען אין א"י אַ גרויסע יודישע פינאַנץ־אינסטיטוציע. ער לעגט פאָר צו גרינדען אַ באַנק־אינסטיטוט, אָדער צו פערגרעסערן אַ שוין עקזיסטירענדיגע באַנק אין דעם זין, אַז יעדער יוד אויף דער גאַנצער וועלט זאָל קענען אין דער דאָזיגער באַנק דעפּאָנירען זײַנע אָפּשפּאָרונגען. די דאָזיגע יודישע צענטראַל־שפּאָר־קאַסע וואָלט געדאַרפט אָנקניפּען ענגע געשעפטליכע בעציהונגען מיט אַלע שפּאָר־קאַסעס אויף דער וועלט.

מאַשינען־לעכער
ווערן אָנגענומען אויסצונייען בײַ
ג. נאָרדמאַן, שרודמיעסקאַ 8

לאָדזשער יודישער קאַמעראַל־טעאַטער
ארכעע 1 ט"ר מאַי 2. דירעקציע: דוד צעלמייסטער
הײַנט און מאָרגען ווערט נישט געשפּילט.
שוין דעם פרייטאָג און שבּת געזעגענען זיך מיט לאָדז די בעליבטע אַרטיסטען
בערטאַ זאַסלאַווסקאַ און לעאָן געטליכערמאַן
אין דער סענסאַציאָנעלער פּרעמיערע!
אַלטע צוליב קינדער
דער גרעסטער רעקאָרד־שלאָגער אין 3 אַקטען מיט פיל נײַע שלאָגער־לידער, קופּלעטען און טענץ.
לייזט און שטוינט! צום געזעגענען אַ מתּנה דעם לאָדזשער טעאַטער־עולם!
קריזיס־פּרײַזען: אַלע בילעטען אין פּאַרטער פון די ערשטע רייה נאָר 1 זל. אַ בילעט
יעדער איינער קאָן זיך שוין פערגינען צו קומען אין „קאַמעראַל“־טעאַטער!
שבּת, 12 פריה — 50 גר. און 1 זל.: ערשטע רייה — צום לעצטען מאָל
אַהאַרן וואָס בענקט
יעדער קאָן מיטנעהמען אַ קינד בחנם! אַ סך פערגעניגען פאַר עטליכע גראָשען!
שבּת, 4 נאָכמ. — קאָנקורס פון קאָמיקער
כמעט בחנם — 3 שעה לאַכן
דער חזן מיט די חזנ'טע
העכסט קאָמישע פּיעסע אין 4 אַקטען
אײַנהייטס־פּרײַזען: 50 גר. און 1 זל.
געדענקט! די לעצטע בילעטען פאַרשטעלונג צום געזעגענען זיך!
אַכטונג! מיטוואָך, ד 30. דעצ. הויבען זיך אָן די גאַסט־שפּילען פון לאָדזשער קאַמעראַל־ און קליינקונסט־טעאַטער
„אַררט“
קינסטלער אַנס. מ. בראָדערזאָן וואָס? לעזט די ווײַטערדיגע אַנאָנסען!

קלאַנג־קינאָ־טעאַטער
APOLLO
אָנהייב 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג, שבּת און זונטאָג 12 בײַטאָג
הײַנט און פאָלג. טעג!
גרויסער שלאַגער־פּראָגראַם!
„די זינגערין פון הינטער־געסל“
מעכטיגער דראַמאַטישער פילם. — אין די הויפּט־ראָלען:
S. Moritza, William Freschman
אויסער'ן פּראָגראַם אַקטואַליטעטן

לאדז
23 דעצעמבער 1931

„נייער פאלקסבלאט״

לאדז
23 דעצעמבער 1931

פון אפענעם
צום „שטילען פאגראם״

מיר האבען אין ווילנא נאך אמאל געזעהן, ווי גרינג עס איז אויפצוהעצען א רוהיגע פוילישע בעפעלקערונג פון אן׳אלטער גרויסער שטאט געגען יודען, ווי גרינג עס איז אהן בעזונדערע עקאנאמישע אדער נאציאנאל־קולטורעלע סיבות — צו דערפיהרען די האזיגע בעפעלקערונג ביז אזא אויפהיצונג און פון די כלים־ארויסגיין, דאס זי ווארפט זיך אויף יודען, שלאגט זיי, גזלט און רצחנט זיי, מיט איין ווארט — מאכט אויף זיי א פאגראם!

פארוואס עס איז אזוי גרינג צו יעדער צייט דורך די אדער יענע בלבולים אויפצוהעצען די פוילישע בעפעלקערונג ענטקעגען יודען — דעריבער וויל איך דא היינט נישט מאריך זיין: איך האב וועגען דעם, און אפילו אויך אין גאר דער לעצטער צייט, א סך געשריבען; איך וויל זיך דא איצטער באר בעגנוגענען מיט דעם גרונט־רעיון פון מיין תופס זיין די יודישע שאלה, אלס א שווערען קאנקורענץ־קאמף, וועלכען די נישט־יודען פיהרען מיט יודען און וועלכען זיי שטרעבען מיט אלע כוחות לכל־הפחות צו פערלייכטערן פאר זיך... די לייכטקייט אנצוצייצען דעם פינסטערען המון אויף יודען איז אזוי ארום קלאהר פערשטענדליך. די מעגליכקייט אבער ארויפצורייסען דעם כעס אויף יודען אין פאגראם־מעשים־תעתועים, בפרט נאך די גרינגע מעגליכקייט, העגנט שוין אפ פון דער מעהר־וועניגער שוואכער זיכערקייטס־מאכט.

שיצען דאס לעבען און דעם אייגענס פון איטליכען תושב איז די ערשטער און עלעמענטארסטער חוב פון איטליכער מלוכה־מאכט. ווען די לעצטע דערפילט דעם דאזיגען חוב איהרען לגבי אלע תושבים, קען קיינמאל קיין שום פאגראם נישט פארקומען! קומט ער אבער יא פאר, הייסט דאס, אז די מלוכה־מאכט און דער עיקר איהר ארגאן — די זיכערהייטס־מאכט, זענען געווען צו שוואך און האבען זייער חוב לגבי די פאגראמירטע נישט געטון בשלמות. דעריבער זענען אין יעדען פאגראם און אין אלערליי עקסצעסען, וועלכע קומען פאר געגען דער אדער יענער גרופע תושבים, שטענדיג, שולדיג צוויי בעל־עבירות: די מוצער און חי וואס דארף היטען די רוה און זיכערקייט.

וואס איז שייך די זיכערקייטס־מאכט, איז, כל־זמן די בעפעלקערונג, בפרט נאך די וויכטיג קולטורעלע, האט נישט די פולע איבערצייגונג, דאס די דאזיגע מאכט וועט געוויס איהר חוב לגבי אלע תושבים אין פולער מאס דערפילען, — וועלען פרובען צו שטערן די עפענטליכע ארדנונג און אנפאלען אויף שוואכערע גרופען תושבים מצד שטארקערע פון צייט צו צייט מוזען פארקומען!..

באטיילליך קען אונטער דער השפעה פון א בעזונדערס גיפטיגער און שטארקער העץ־ארבייט די אויפגערעגטקייט און שנאה פון די אויפגעהעצטע דערגרייכען אזא הויכע מדרגה און אזא כעשפרייטונג, דאס אפילו א גוטע זיכערקייטס־מאכט, און אין געוועהנליכע לעבען א גענוג שטארקע, קען זיך אויך ארויסווייזען פאר צו שוואך, ווען די שנאה פון די שטארקערע לגבי די שוואכערע פלאקערט, זיך אזוי שטארק פונאנדער, דאס די אויפגעהעצטע מאסען ווארפען זיך בליגד אויף זייערע שוואכע קרבנות, וועלענדיג אלץ פערניכטען...

עס מוז זיך דעריבער די פעסטע שיצענדיגע ארבייט פון דער זיכערקייטס־מאכט נישט אנהויבען דאן, ווען דער המון ווארפט זיך, ווי א ווילדע חיה, מיט שוים אויף די ליפען אויף זיינע אומשולדיגע קרבנות, נאר א סך פריהער מוז די זעלביגע מאכט פיהרען א גוט ארגאניזירטע פערהיטענדיגע ארבייט, כדי צו פאראליזען שוין גאר פון אנהויב די סכנה׳דיגע און פערברעכערישע העץ־ארבייט. פערהיטען פון אן עבירה איז א סך וויכטיגער, איידער בעשטראפען פאר א בעגאנגענע עבירה, אזוי ווי פערהיטען פון א קרענק איז א סך וויכטיגער איידער היילען די אויסגעבראכענע קרענק.

דאס ענערגישע אריינמישען זיך פון דער מאכט שוין גאר פון אנהויב פון א פערברעכערישער העץ־אקציע מוז מאכען מיט דער צייט דעם גאנצען העץ־געשעפט פאר א שלעכטען געשעפט, און דאן וועט ער במילא אויפהערען!..

ווען מיר גייען אריבער איצטער פון די דאזיגע אלגעמיינע בעטראכטונגען צו דעם, וואס מיר האבען דורכגעלעבט פאר די לעצטע פאר חדשים אין פוילען, בשעת די אזויגערופענע „סטודענטישע אומרוהען״, — בעמערקען מיר קודם כל, אז די מיר און טויער זענען געווען אפען פאר דער אנטיסעמיטישער אגאטאציע און פראפאגאנדע: רייד וואס דו ווילסט, שרייב וואס דו ווילסט, טו שטילערהייט וואס דו ווילסט... אפילו שפעטער ביים שלאגען יודען און ביים רויבערען זיי האט מען זיך אין ווילנע למשל, נישט איבעריגס צוגעאיילט: עס ברענט נישט! ווען די זיכערהייטס־מאכט, שטייענדיג אויפ׳ן שטאנד פונקט פון רעכט, וואס פערווערט אויפצוהעצען איין טייל פון דער בעפעלקערונג געגען א צווייטער, וואלט די גאנצע פאגראם־אגיטאציע איבערגעריסען גאר פון אנהויב, צוציהענדיג די שולדיגע צו גערעכטליכער אחריות, וואלט ערגעץ נישט געקומען צו גראבע פערברעכערישע ארויסטרעטונגען!... ס׳איז אבער אזוי נישט געווען — אפשר מחמת דער „אוניווערסיטעטישער אויטאנאמיע״? דערווייל האבען געוויסע ענדעקישע רעדעל־פיהרער בעקומען געלד פון די יודישע קאנקורענטען אויף צו פיהרען די פאגראם־ און באיקאט־אגיטאציע! אמת, ביים עצם פאגראם האט זיך די ענדעקעס נישט איינגעגעבען אזוי פיל צו פער[illegible]בען, ווי זיי האבען געהאפט, ווייל די העכערע אדמיניסטראטיווע מאכט האט זיך, ליידער מיט א געוויסע פערשפעטיגונג, דאך ענערגיש אריינגעמישט און געמאכט א סוף צו די בלוטיגע און ברודיגע ענדעקישע פרנסות...

ווייטער אונטערפיהרען א סך־הכל אונטער דער געריכטליכער מאכט איז נאך לעת עתה צו פריה...

וואס איז אבער די פעולה פון דער גאנצער ארבייט פון דער מלוכה־מאכט ווען די, וואס האבען אנגעצונדען דעם גאנצען פייער, האבען איהם פונאנדערגעבלאזען בפרהסיה, די, וואס האבען ארויסגערופען א שנאה צווישען צוויי טיילען פון דער פוילישער מלוכה־בעפעלקערונג, די וואס האבען בעדעקט מיט חרפה די פוילישע מלוכה און געבראכט איהר א געוואלדיגען מאטעריעלען און פאליטישען שאדען, די ענדעקעס — האבען נישט באר נישט געליטען דערביי, נאר זיי האבען אפילו געמאכט דערביי א מעהר־ווייניגער גלענצענדען געשעפט: זיי האבען פערדינט דערביי א סך געלד און צוגעצויגען אויף זייער זייט א גרויסען טייל גרינגע און נארישע סטודענטען!.. אמת, דער פאליטישער ציל זייערער צו קאמפראמיטירען דעם מארשאל פילסודסקי האט זיך נישט איינגעגעבען; זענען זיי דערפאר אריבער צום „שטילען פאגראם״ — צום באיקאט; דאס גיט שוין גראבע געלד... און ווייטער? ווארטען די דאזיגע פאגראמיסטען פון פאך עפעס אפ און באלד וועלען זיי זייער שמוציגע ארבייט אנהויבען פון דאס ניי, בעהאלטענדיג זיך הינטער די סטודענטישע פליי צעס... היינט וואס איז די פעולה דערפון?

דר. י. וויגאדסקי.

דער זעלנער וואס קויפט זיך א הארמאט
און ערקלערט זיך פאר זעלבסטשטענדיג

מיר האבען די טעג געבראכט דעם בעשלוס פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, וועלכע טרעט צום שארפסטען ארויס געגען די סעפעראטיסטישע טענדענצען פון די ציוניסטען רעוויזיאניסטען. וועגען דעם ענין שרייבט ד״ר י. טהאן אין „נ׳ דזיענניק״:

ווי אזוי שטעלען זיי זיך עס אייגענטליך פאר די הערען רעוויזיאניסטען, אז זיי וועט געלונגען נעבען דער שוין עקזיסטירענדער ארגאניזאציע אויפבויען אן׳אנדערע א מעכטיגע, וואס זאל דינען פאר די זעלבע צילען? האבען מיר דאך אויף דער אויפבויאונג פון דער ארגאניזאציע געארבייט העכער דרייסיג יאהר און האבען דערצו פערוועגדט א קאלאסאלען סכום ענערגיע, וואס זאמעלט זיך ביי פעלקער אין משך פון הונדערטער יאהרען. און דא מיר גישט, דיר נישט פערנעהמט מען זיך ווי צו א לייכטען שפאצירגאנג צו שאפען און אויסצובויען אן׳אייגענע ארגאניזאציע. וואס פאר אן׳איינרעדעניש אין אפשר אויף וואס פאר א נאאיווקייט! איז דאס נישט ווי מיט יענעם זעלנער, וואס האט געדראהט, אז ער וועט זיך קויפען א הארמאט און וועט זיך ערקלערען פאר זעלבסטשטענדיג?

זיכער, דער רעוויזיאניזם אין דער ארגאניזאציע גופא איז אהן א ספק א פאזיטיווע קראפט, ווייל זי שטופט פארויס, ווייל זי לאזט נישט רוהען אויף די לארבערבלעטער. ווען מען דארף דערגרייכען אזא שפיץ בארג ווי דאס אויפבויען אן׳אייגענע נאציאנאלע היים, טאר מען באמת נישט רוהען. מען דארף זיך הויבען אהן אפרוה. און דער רעוויזיאניזם האט אין זיך יענע בעוועגונגסקראפט, וואס שטוימט אהן אויפהער. דאס איז זיין ראלע, א זעהר עהרע האפטיגע. אבער נישט אלס זעלבסטשטענדיגע ארגאניזאציע, ווי דער רעוויזיאניזם ארדענט זיך שוין איצט איין אייגרייסענדיג מיט די בעזונדערע לאנד ארגאניזאציעס און צו וועלכער ער גרייט זיך נאך מעהר, אויב ער טראכט צו פערנעהמען א מאדנע פאראלעלע אדער קאנקורירענדע שטעלונג לגבי דער גאנצער ציוניסטישער ארגאניזאציע. די רעוויזיאניסטען האבען א טעות, אויב זיי מיינען, אז מען קען אין אזא זאך, ווי די בעפרייאונגס־בעוועגונג פון א פאלק ווייט דערגעהן דורך ליציטאציע אין ווערטער. דא וועלען נישט ווערטער ענטשיידען, מעגען זיי זיין שטארק ווי די דונערען, נאר מעשים.

דער רעוויזיאניזם געפינט זיך אויף א שלעכטען וועג און גראד די, וועלכע זענען צו איהם אין א גרויסער מאס גוט געשטימט און אנערקענען זיין ווערט און דעם ווערט פון זיינע פיהרער, פיהלען די נויטווענדיגקייט איהם צו זאגען: געה אראפ פון שלעכטען וועג כל זמן עס איז צייט! געה אראפ פון וועג, וואס פיהרט צו איין ציל, צו א תהום! אפילו ווען הערצל וואלט אויפגעשטאנען פון קבר און וואלט געפיהרט אויף דעם וועג, וואלט ער נישט געפונען קיין אנדער אויסגאנג ווי א טראגישען.

יעדעס פאלק האט זיינע עקסטרעמע נאציאנאליסטען
וואס נוצען אוים די יוגענד פאר פערברעכערישע צילען
דער בריף פון פוילישען אמבאסאדאר צו דר. סיירוס אדלער

ניו־יארק (י.ט.א.) ווי יט״א האט שוין טעלעגראפיש מיטגעטיילט, איז אין דער ערשטער וואך פון דעצעמבער ה. י. פארגעקומען א פלענאר־סעסיע פון יודיש־אמעריקאנער קאמיטעט. אויף דער סעסיע איז פארגעשטעלט געווארען א בעריכט וועגען דער לאגע פון די יודען אויף דער גאנצער וועלט מיט בעזונדערער בעריקזיכטיגונג און אנאליז פון דער לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען. דער בעריכט וועגען פוילען האט זיך ספעציעל אפגעשטעלט אויפ׳ן מצב פון פוילישען יודענטום אין ליכט פון די נאוועמבער־געשעהענישען. אין צוזאמענהאנג מיט דעם דאזיגען טייל פון בעריכט זענען אויפ׳ן קאנגרעס פארגעלעזען געווארען דער בריף, וועלכען דער פרעזידענט פון יודיש־אמעריקאנער קאמיטעט דר. סיירוס אדלער האט געשיקט צום פוילישען אמבאסאדאר אין וואשינגטאן דר. טיטוס פיליפאוויטש וועגען די נאוועמבער־עקסצעסען, און דער ענטפער בריף פון דר. פיליפאוויטש.

דער ענטפער־בריף פון פוילישען אמבאסאדאר אין וואשינגטאן דר. טיטוס פיליפאוויטש איז דאטירט דעם 21 נאוועמבער ה. י. און האט פאלגענדען ווארט־לויט:

„מיין ליבער ד״ר אדלער.

איך ווינש מיר צו געבען אן׳ענטפער אויף אייער בריף פון 18 ה. ח., אין וועלכען איהר דריקט אויס דעם וואונש צו זיין אינפארמירט וועגען די לעצטע טומלענישען (רייאטס) צווישען פוילישע און יודישע סטודענטען אויף אייניגע פון די פוילישע אוניווערזיטעטען. עס שיינט מיר צו זיין גאנץ נאטירליך, דאס איהר בעשטרעבט צו האבען די דאזיגע אינפארמאציע פון מיר פערזענליך, היות ווי מען קען זיך עס לייכט משער זיין. די צייטונגס־בעריכטען — ווי געוועהנליך אין אזעלכע פאלען — זענען נישט פריי פון איבערטרייבונגען און פון א נייגונג צו סענסאציע.

די אינרוהען צווישען פוילישע און יודישע סטודענטען האבען זיך אנגעהויבען אויפ׳ן אוניווערזיטעטס־באדען פון אן׳אונבעדייטענדע סבה, וועלכע איז שוין זייט יאהרען א כסדר׳דיגער יסוד פון מיספערשטענדנישען צווישען קריסטליכע און יודישע מעדיצין־סטודענטען אין פוילען, אזוי גוט ווי אין אנדערע אייראפעאישע לענדער.

אין הסכם מיט דער פוילישער געזעצגעבונג, געניסען אונזערע אוניווערזיטעטען פון דער פריווילעגיע פון אויטאנאמיע, און די פאליציי האט נישט קיין רעכט צו אינטערווענירען אויפ׳ן באדען פון אוניווערזיטעט. אזוי, ווען דער טומעל איז געשעהען אויפ׳ן ווארשאווער אוניווערזיטעט, האט דער רעקטאר תיכף בעפוילען צו שליסען די אוניווערזיטעט, כדי צו פאראונמעגליכען דאס מיסברויכען פון די אוניווערזיטעטס־פריווילעגיעס, און אזוי ארום האט דער רעקטאר נישט בלויז אויסגעדריקט זיין פעראורטיילונג פון די געשעהענישען, נאר גלייכצייטיג אויך געשאפען די מעגליכקייט, אז די פאליציי זאל אויסאיבען איהרע פליכטען. ווען די אומרוהען האבען זיך אריבערגעטראגען מחוץ די הויכשולען, זענען דורך די מאכט ארגאנען אנגענומען געווארען שארפע מיטלען און עס זענען דורכגעפיהרט געווארען פיל ארעסטען. גלייכצייטיג האט דער אינערן־מיניסטער פערעפענטליכט אן׳ערקלערונג, אין וועלכער ער האט פעראורטיילט די, וואס האבען די בעדויערנסווערטע אינצידענטען פראוואצירט, און אויסגעדריקט אין נאמען פון דער רעגירונג דעם שטרענגען בעשלוס, אז אלע עקסצעסען, וואס ווערען ארויסגערופען דורך אונפעראנטווארטליכע עלעמענטען, וועלען זעהר ענערגיש אונטערדריקט ווערען דורך די מאכט־ארגאנען.

די דאזיגע שטעלונג פון פעראורטיילען די העצער האט פערנומען נישט בלויז די פוילישע רעגירונג, נאר אויך די ווייט־גרעסטע מעהרהייט פון פוילישען פאלק. דערוויסענדיג זיך, אז אייניגע פון די קירכען איז פראפאנירט געווארען, האט דער בישאף פון קראקע פירשט סאפיעהא ארויסגעלאזען אן׳אפעל, אין וועלכער ער האט געווארענט די בעפעלקערונג געגען די אויפרייצער און אויפגעפאדערט די בעפעלקערונג צו פערהאלטען זיך רוהיג און ווירדיג. אן׳עהנליכע שטעלונג האט אויך פערנומען די פוילישע פרעסע.

ווי איהר, ה׳ אדלער, ווייסט, איז היינט־צו־טאג יעדעס פאלק געבענשט מיט א גרופע פון זיינע אייגענע עקסטרעמע נאציאנאליסטען, וואס צייטענווייז נוצען זיי פאר זיך אוים, — קיין סך נישט קלערענדיג, — די הייסבלוטיגע אוניווערזיטעטס־יוגענד, אויפרייצענדיג איהר צו איבערטריבענע און זאגאר פערברעכערישע מאניפעסטאציעס. פוילען איז נישט קיין אויסנאהם פון דעם דאזיגען כלל, ווי עס איז בעוויזען געווארען דורך געוויסע געשעהענישען אין יאהר 1922, און אויך וויפיל איך ווייס, זענען אויך היינט די זעלבע עלעמענטען פעראנטווארטליך פאר אויפהעצען די אוניווערזיטעטס־סטודענטען געגען זייערע יודישע קאלעגען. איך בין מיך משער, אז אין דעם דאזיגען פאל האבען די פוילישע מאכט־ארגאנען געהאט נאך אן׳אנדער גרונד צו זיין זעהר ענערגיש, און איהר מעגט זיכער זיין, אז מיין רעגירונג וועט אננעהמען אלע מעגליכע מיטלען כדי צו ברענגען צו א בערוהיגונג.

איך פערזענליך, אלס רעפרעזענטאנט פון דער פוילישער רעגירונג און אלס פוילישער בירגער, בין זעהר בעטריבט צוליב די בעדויערנסווערטע געשעהענישען, וואס האבען זיך אפגעשפילט צווישען צוויי טיילען פון מיינע מיטבירגער. גלייכצייטיג בין איך אבער זיכער, אז די אנפאלען אויף יודען קענען נישט בעטראכט ווערען אלס א רעזולטאט פון אנטיסעמיטישע געפיהלען פון דער פוילישער בעפעלקערונג, נאר פשוט אלס נישט־פאטריאטישע און אונמענשליכע אויסנוצונג — דורך אונפעראנטווארטליכע עלעמענטען — פון אן׳אנטאגאניזם צווישען יענע יודישע און פוילישע סטודענטען, וואס זענען נאך נישט גענוג רייף צו פערשטעהן די מעלות פון פרידליכע בעציהונגען צווישען אלע בירגער אין מיין לאנד.

אייער אויפריכטיגער איבערגעגעבענער
(אונטערגעשריבען) ס. פיליפאוויטש
אמבאסאדאר פון פוילען

פערבאנד פון מוזולמענישער יוגענד בעשליסט
נישט צו פיהרען ספעציעלע קאמפאניע געגען ציוניזם

ירושלים, (י.ט.א.) ווי י.ט.א. דערוויסט זיך, זענען אין משך פון די לעצטע טעג אפגעהאלטען געווארען אייניגע געהיים־בעראטונגען פון די פערבאנדען פון די מוזולמענישע יוגענד. אויף די בעראטונגען, אויף וועלכע דער הויפט־רעדנער איז געווען דער סעקרעטאר פון דער אראבישער עקזעקוטיווע אוני ביי אבדול האדי, וועלכער איז, ווי בעקאנט, ארויסגעטרעטען אלס פערטיידיגער פון אראבישען צד פאר דער שאו קאמיסיע, איז בעשלאסען געווארען צו קעמפען פאר דער אונאפהענגיגקייט פון די מוזולמענער, אבער נישט צו קאנצענטרירען די אויפמערקזאמקייט אויף וועלכער עס איז ספעציעלער קאמפאניע געגען ציוניזם, מחמת די מוזולמענישע יוגענד־פערבאנדען האלטען אז עס איז פיל גלייכער צו פערפאלגען א פאזיטיווע פאליטיק, איידער צו אנגאזשירען זיך אין א נעגאטיווען פראגראם.

א האלב מיליאן באיקאט־אויפרופען אין עסטרייך

ווין, (י.ט.א.) אין משך פון לעצטען זונטאג האבען די ווינער נאציאנאל־סאציאליסטען פערשפרייט צווישען דער בעפעלקערונג א האלבען מיליאן באיקאט־אויפרופען אונטער דער איבערשריפט „קיין שום יודישע כהורות טארען נישט ליגען אונטער דעם ווייגאכטען־בוימעל״.

באראן הירש דער גרעסטער יודישער פילאנטראפ

פון א. אלפערין.

.8

באראן הירש גיט נייע 12 מיליאן פאר גאליציאנער יודען

זעהר פיל האט זיך באראן הירש אויך אינטערעסירט מיט דער לאגע פון די יודען אין עסטרייך, בעזונדערס אין גאליציען. באראן הירש האט לאנגע יאהרען געוואוינט אין עסטרייך און האט געהאט די געלעגענהייט זיך צוצוקוקען צום לעבען פון די יודען אין גאליציען. זייער רעכטליכע לאגע איז געווען אנ'אומפערגלייכליכע בעסערע און נארמאלערע, ווי פון די יודען אין רוסלאנד. נישט געווען קיין אויסנאהם-געזעצען פאר די יודען אין עסטרייך, דאך האט די רעגירונג נישט שטענדיג אבגעהיט אין דער פראקטיק די גלייכבערעכטיגונג פון די יודען, אבער ביי דעם אלעם איז די נויט פון די גאליציאנער יודען געווען אפט מאל נאך א גרעסערע און א שטארקע'ע ווי צווישען די רעכטלאזע, פערפאלגטע רוסישע יודען. און די נויט האט באראן הירש געוואלט שטילען, ווי ער האט עס געטון פאר די יודען אין אנדערע לענדער.

באראן הירש האט זיך בעראטען מיט דעם דאמאלט זעהר אנגעזעהענעם יודישען טוער אין עסטרייך ד"ר אדאלף יעלינעק און האט צוזאמען מיט איהם אויסגעארבייט א פלאן פון א שטענדיגען הילפס-פאנד פאר די גאליציאנער יודען. אזוי האט באראן הירש אין יאהר 1888 געשאפען פאר די יודען אין גאליציען די בעקאנטע אינסטיטוציע, וועלכע טראגט דעם נאמען „באראן-הירש-שטיפטונג". באראן הירש האט פאר דעם פאנד איבערגעגעבען צוועלף מיליאן פראנק. די אויפגאבען פון דער אינסטיטוציע זענען געווען ענליכע, ווי פון די פאנדען, וועלכע באראן הירש האט געגרינדעט פאר יודען אין אנדערע לענדער: פערשפרייטען בילדונג, עפענען שולען, היימען פאר קינדער. בעשפייזען ארימע קינדער און בעקליידען, גרינדען האנדווערקער- און לאנדווירטשאפטליכע שולען, שאפען לייה-קאסעס פאר האנדווערקער, פאר קליינהענדלער. די טעטיגקייט פון דעם פאנד האט לויט דעם סטאטוט געדארפט פערשפרייט ווערען נישט נאר צווישען די יודען אין גאליציען, נאר אויך אין דעמאלסדיגען „גרויס-פירשטענטום קראקא און פירשטענטום בוקאווינע". די צענטראל-פערוואלטונג פון דעם פאנד האט זיך געדארפט געפינען אין וויען און אין די בעזונדערע ערטער האבען געדארפט געגרינדעט ווערען לאקאל-קאמיטעטען פון דער באראן הירש-שטיפטונג.

אין יאהר 1891 האט די עסטרייכישע רעגירונג בעשטעטיגט דעם סטאטוט פון דעם פאנד און אין א רייהע שטעט אין גאליציען, קראקאווער געגענד בוקאווינע, זענען געגרינדעט געווארען אנשטאלטען, וועלכע זענען נאך טיילווייז פערבליבען עקזיסטירען ביז'ן היינטיגען טאג.

נאכ'ן טויט פון באראן מאריס דע הירש האט זיין פרוי, די באראנין קלארא הירש אליין אויך געגרינדעט זא פאנד פאר די יודען אין עסטרייך. באראנין קלארא הירש האט בעזונדער געפיהרט א גרויסע פילאנטראפישע ארבייט נאך פאר'ן לעבען פון איהר מאן און נאך מעהר ווען זי איז פערבליבען אנ'אלמנה.

אויך די „איקא" האט פערשפרייט איהר טעטיגקייט אין גאליציען.

באראן הירש האט זיך געדארפט קריגען מיט די יודישע פיהרער אין אמעריקא

אויסער דער גרינדונג פון דער „איקא" האט באראן הירש דורכגעפיהרט א גרויסע הילפס-אקציע פאר די רוסישע יודען אין די שווערע צייטען צווישען יאהר 1881 און 1891, ווען צוליב דער פאגראמען-כוואליע און די אנדערע פערפאלגונגען האבען צעהנדליגער טויזענדער יודען געמוזט בעהמען דעם וואנדער-שטעקען אין האנד, און בלויז די עמיגראציע פון די רוסישע יודען קיין אמעריקא האט אין דער צייט אנגעטראפען ביי 25 ביז 30 טויזענד רוסישע יודען יעדעס יאהר, מען האט געדארפט העלפען די אנטלאפענע רוסישע יודען ביי זייער אנקומען קיין אמעריקא, זיי געבען די ערשטע מיטלען אויף אויסהאלטען זיך, איינארדנען זיך.

אין ניו-יארק האט עקזיסטירט א הילפס-קאמיטעט, אבער באראן הירש האט פון זיין זייט געוואלט שאפען א גרויסען הילפס פאנד. ער האט אנגעהויבען אונטערהאנדלען מיט די דעמאלסדיגע פארשטעהער און פיהרער פון די אמעריקאנער יודען, האפענדיג אויף זייער מיטהילף. אבער אנשטאט דעם, אז די יודישע פארשטעהער איז אמעריקא זאלען איהם ענטקעגענקומען, האט מען איהם געגומען מאכען שוועריגקייטען. דער ניו-יארקער יודישער דעמאלסדיגער הילפס-קאמיטעט האט, ווי מאדנע דאס זאל נישט קלינגען, נישט געוואלט א לענגערע צייט, אננעהמען דעם פאנד פון באראן הירש.

א טייל פון די דעמאלסדיגע יודישע פיהרער אין אמעריקא האט פשוט מורא געהאט, אז אויב מען וועט אננעהמען באראן הירשס פאנד, וועט קומען א פערפלייצונג פון יודישע עמיגראנטען...

אבער באראן הירש איז נישט געווארען אבהענגיג ביי זיך צוליב דער געגנערשאפט פון די אמעריקאנער יודישע פיהרער. ער האט זיי געענטפערט, אז א גרויסע צאהל רוסישע און רומענישע יודען געפינען זיך אין זייערע לענדער אין אונערטרעגליכע בעדינגונגען און זיי מוזען זוכען אויף יענער זייט אקעאן א נייע עקזיסטענץ, א ביי פאטערלאנד. זייער לאגע איז זעהר א שווערע, זיי האבען נישט קיין מיטלען אריינצולאזען זיך אין ווענ און בלייבען אין גרויס נויט, ווען זיי שפארען שוין אן אין זייער נייער היים און ווילען דארט אנהויבען אנ'ארבייטזאם, בכבודיג לעבען. דעריבער — האט געשריבען באראן הירש — וויל איך שאפען א פאנד, וואס זאל אט די ארימע ארויסהעלפען אין זייער אומגליק.

ענדליך איז געקומען צו א הסכם. באראן הירש האט ענדע יאהר 1890 געשאפען זיין פאנד אין ניו-יארק און פאר איהם אסיגנירט צוועלף מיליאן פראנק באראן הירשס פאנד האט געמאלט פיל ארויסגעהאלפען די צעהנדליגער טויזענדער יודישע עמיגראנטען, וואס האבען פון רוסלאנד און פון רומעניען געשטראמט קיין אמעריקא. שפעטער האט אויך די „איקא" אנגעהויבען איהר ארבייט אין אמעריקא.

(ענדע מארגען)).

די בעריהמטע פילם-ארטיסטקע פאלא נעגרי איז שווער קראנק. איהר צושטאנד איז כמעט אהן האפנונג.

זיי קאן שוין העלפען נאר א משוגעים-העמדעל

ווילדע פלענער פון היטלעריסטישע דאקטוירים

בערלין (פאט) „מאנטאג-מארגען" פערעפענטליכט א רעזאלוציע, וואס איז אנגענומען געווארען אויפ'ן קאנגרעס פון די היטלעריסטישע דאקטוירים, וואו עס איז געווען פערטרעטען א דריטעל פון אלע דאקטוירים אין דייטשלאנד. דער קאנגרעס איז פארגעקומען זנה"ב חודש דעצעמבער אין לייפציג.

די רעזאלוציע איז נוגע די „ראסען-ריינקייט" און עס ווערט אין איהר ערקלערט פאלגענדעס:

„יעדער איינער פוליעהריגער דייטש מוז אונטער א שבועה אפגעבען אנ'ערקלערונג פאר דער מאכט, צו וועלכער ראסע ער געהערט. פאר פאלשע ערקלערונגען וועט מען בעשטראפט ווערען מיט תפיסה אין דאס פערמעגען וועט קאנפיסקירט ווערען. בירגער, וואס וועלען אזעלכע ערקלערונגען נישט אפגעבען, וועלען פערעכנט ווערען צו די יודען און מ'וועט זיי ענטשפרעכענד דערצו בעהאנדלען. אלס פעזאנען פון א „פ עמדער" ראסע וועלען בעהאנדעלט ווערען די יעניגע בירגער, וואס האבען אין זייערע משפחות „פרעמדע", אדער פערזאנען פון דער „מזרח"-ראסע.

כדי עס זאל נישט קאליע ווערען די ריינקייט פון דער דייטשער ראסע, וועט די בירגער פון דייטשען רייך פערווערט ווערען התונה צו האבען מיט פערזאנען פון אנ'אנדער ראסע. אלערליי סעקסועלע בעציהונגען צווישען די „ריינע" דייטשען און פערזאנען פון אנ'אנדער ראסע, וועלען בעשטראפט ווערען מיט שווערע תפיסה. אנ'אויסנאהם וועט געמאכט ווערען פאר פראסטיטוציע.

די גאנצע דייטשע בעפעלקערונג ווערט איינגעטיילט אין 3 קאטעגאריעס:

צו דער ערשטער וועלען געהערען פריווילעגירטע מענשען, צו דער צווייטער – בירגער, וואס זענען בעשטראפט געווארען דורכ'ן געריכט, אונהיילבארע קראנקע און פראסטיטוטקעס. פערזאנען פון אט דער קאטעגאריע וועט מען ספעציעל מוזען סטעריליזירען.

צו דער דריטער קאטעגאריע געהערען יודען און אלע „פרעמדע" פערזאנען. פון דער גרופע וועלען מיזען צאהלען א ספעציעלען שטייער לטובת די בירגער פון דער ערשטער גרופע. יודישע דאקטוירים זאל פערבאטען ווערען צו היילען די דייטשע בירגער.

אפעל פון עמק-יזרעאל צום יודישען פאלק

ירושלים, (יטא) פארשטעהער פון די יודישע קאלאניעס אין עמק (עין-חרוד, בלפוריה, דגניה, מרחביה, רמת דוד און אנדערע) צוזאמען מיט די לידער פון דער יודישער ארבייטער-בעוועגונג ה' יוסף בראץ און פרוי חנה מייזעל-שוחט האבען פערעפענטליכט אנ'אפעל צום יודישען פאלק אין וועלכען עס ווערט נעזאגט צוו. אנד.:

דאס ערשטע מאל אין דער געשיכטע פון ישוב ווענדעט זיך דער עמק-יזרעאל אליין מיט אנ'אפעל צום יודישען פאלק.

דער קרן-היסוד, אונזער פינאנס-אינסטרומענט האט געלעגט דעם יסוד פון די ארבייטער-זידלונגען אויפ'ן באדען פון קרן-קימת און עמק-יזרעאל און עמק-הירדן. די ערד, וואס איז געלעגען וויסט זייט מיר זענען ארויסגעטריבען געווארען פון אונזער לאנד, איז בעפרוכטפערט געווארען דורך די ארבייטער-הפיד און א דאנק די קרבנות פון אונזער פאלק. 10 יאהר זענען פערביי זייט עס האט זיך אנגעהויבען די גאולה פון עמק-יזרעאל און 20 יאר זייט מען איז צוגעטרעטען אויסצולייזען דעם עמק-הירדן-באדען. מיר האבען מצליח געווען אין קולטיווירען וויסטענישען, אויסטריקענען זומפען, גראבען ברונעמער און מיר עסען אינזער ברויט אין שווייס פון אונזער פנים.

נאך 10 יאהר עבודת פרך אין עמק-יזרעאל און 20 יאהר – אין עמק-הירדן זעהען מיר איגמיטען און אונזער טעגליכער ארבייט דאס לאנד אויסגעשפרייט פאר אונז, דאס לאנד, וואס קען בעשפייזען צעהנדליגער און אפשר הונדערטער טויזענטער יודען. דאס לאנד ווארט אויף זיינע בנים בונים.

מיר רופען צום יודען-פאלק: שטארקט די הענד פון די, וואס ארבייטען פאר אונזער גאולה! פערגרעסערט אייערע קרבנות פאר דעם קרן-היסוד. דעם פאנד פון פאלק! פערלייכטערט די עליה! קעהרט אום אינזער פאלק זיין לאנד.

צאהן-ארצט
J. ROZIN-REICHOWA
נעמט אן זגערזשער 15, פראנט, 2-טען שטאק פון 10 – 2 מיטאג און פון 4 – 8 אווענד.
מאנטאג, מיטוואך און פרייטאג פון 3–6 אווענד אין לעטשניצע „POMOC" אלעקסאנדראווסקא 1

קושען זיך מיט א פרעמדען מאן איז נישט געגוג אויף א גט...

פסקנט א פאריזער רב

פאריז, ער איז א ווילנער יונגערמאן, א בעגאבטער מאטעמאטיקער, גיט לעקציעס אין פראנצויזישע שולען און עס געהט איהם נישט שלעכט.

זי איז א שעהן לוצקער יודיש ווייבעל, זי טוט גארנישט. א דינסט איז דא אין שטוב. שפאצירט זי, געהט אין קינא און ווילט זיך אביסעלע, ווען איהר מאן ארבייט.

טויג עס, זעהט אויס, נישט!

ווייל זיי זענען דאך געקומען צום רב בעטען א גט!

— א ליבע איז ביי אונז געווען — דערציעהלט דער מאן — א ליבע שוין פון יאהרען. נאך ווען מיר זענען ביידע געווען קינדער. איך האב זי געקענט נאך גאר אלס קינד. זי איז געקומען זיך לערנען קיין ווילנא. האב איך איהר געגעבען לעקציעס פון מאטעמאטיק. איך האב איהר געהאלפען אין די רעכענקעס אזוי לאנג ביז מען האט אונז פעררעכענט אלס חתן-כלה. מיר זענען געווען ביידע גליקליך. מיר האבען געוואלט רייזען, פאהרען אין דער וועלט. האט מען אויסגעקליבען פאריז.

מיר זענען געווען בעגייסטערט פון דער שטאט. אלעס איז געווען אזוי שעהן און גוט. איך האב אנגעהויבען צו פערדינען. נאר אייגס...

— וואס?

— איך האב דערפיהלט, אז מיין ווייב ווערט צו מיר קאלט.

— וואס הייסט?

איהר ווייסט, רבי, מען דערפיהלט עס, מען קען עס נישט אינגאנצען דערצעהלען, מיין פרוי איז קאלט געווארען צו מיר, איך וועל נישט זאגען פרעמד — אבער זי איז געווארען עפעס ווייט... ווייט צו מיר...

איך האב גענומען נאכפארשען...

איין טאג בין איך אהיימגעקומען אומגעריכט. איך האב געטראפען...

יא, מיין פרוי האט נישט שלעכט פערבראכט מיט א יונגענמאן...

דער מאן איז ענטשוויגען געווארען. איצט האט דער רב געווענדעט זיך צו דער פרוי:

— און וואס זאגט איהר מאדאם?

— איך זאג אינגאנצען דאס זעלבע, נאר שולדיג איז מיין מאן. ער האט מיך אמאל פערגעסערט, אבער אז ער איז געקומען קיין פאריז האט ער מיך אינגאנצען פערנאכלעסיגט. געלאזען גאנצע טעג אין דערהיים. שטענדיג געקומען שפעט אהיים.

— איך האב געארבייט — רופט זיך אב דער מאן.

— אמת, אבער איך בין א פרוי...

— און אז דו פלעגסט אהיימקומען פלעגסטו שווייגען. אדער לעזען די צייטונג אדער שלאפען.

— האסטו זיך גענומען א געליבטען?

— נישט אמת!

בעהמט דער רב אויספרעגען ביי וואס האט דער מאן „געכפט" זיין פרוי. ווייזט זיך ארויס ביי קושען זיך!

— אזוי, איז נאך נישט געפעהרליך!..

שרייט אבער דער מאן:

— ניין, א גט וויל איך!

ענטפערט די פרוי אין זעלבען טאן:

— איך וויל אויך א גט!

אזוי דויערט א היבשע צייט. ביידע קריגען זיך, ביידע ווארפען זיך פאר פערשידענע שולדען.

אבער צום סוף לענט דער רב פאר:

— ווערט צוריק שלום!

טענה'עט מען נאך אביסעל. דער מאן ענדערט זיך. דער מאן צעווייגט זיך פלוצלינג.

— זאל זיין שלום.

— און איהר זאלט נישט מעהר אזוי שלאפען און אזוי פיל לייענען צייטונגען...

זאגט שוין די פרוי:

— זאלט זיין שלום...

— און איהר זאלט זיך מעהר נישט קושען מיט פרעמדע מענער.

צעווייגען זיך ביידע און מען בעט זיך איבער:

— שלום, שלום זאל זיין!

דער עלעגאנטסטער
ווייהנאכטס-פרעזענט
איז נור א שעהנע באנבאניערקע
איינגעקויפט אין דער איבעראל רענאמירטער
פערפומעריע פון
J. DRUKIER
5 ZAWADZKA 5, tel. 175-92.
קאסמעטיק
וואו עס געפינט זיך שטענדיג אויף לאגער א רייכער אויסוואהל פון אלערליי פון אינ- און אויסלאנד.
קאנקורענץ פרייזען! קאנקורענץ - פרייזען!
בעו נרסונג: פאר ענגראסיסטען – בעדייטענדע ראבאטען.

רעכט און לעבן

יורידישע ביילאַגע פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

פאַר שטערען די עפענטליכע רוה

ס'האָט שוין מסתמא נישט מיט איינעם פון אייך געטראָפען אַזאַ אַנשיקעניש: איהר גייט אַזוי אין גאַס, טיף פערדאגה'ט אין אייערע געהאַקטע צרות, אינדעם שפּרינגט צו אייך צו, ווי פון אונטער דער הוילער הויט אַרויס, עפּעס אַ פערשוין אָדער באַנדע פערשוינען; מ'גיט אייך אַ שטוּפּ, אַ שטויס און מ'איז אייך, אַפילו אויך, מכבד מיט אַ פּאָר פעסטע זבענק.

איהר ווערט סטאַמיעט, ווען איהר אָריענטירט זיך אין אַ רגע אַרום אין דער סיטואַציע, איז דאַן איינס פון די ביידע: זענט איהר אַ יוד, ווי מ'רופט היינט שפּאָטיש מיט אַ גלות-פּסיכאָלאָגיע, ווישט איהר זיך אָפּ נאָך אַזאַ מעשה די וואָנסעס, פערקאַשעט זיך די פּאָלעס און מיט אַ שטילען גם זו לטובה, לאָזט איהר זיך ווייטער, ווי קיינמאָל גאָר נישט, אין אייער וועג.

קוים זענט איהר אָבער אַ יונגעמאַנטשיק פון די היינטיג-וועלטיגע יוגנטלייט מיט אַ קאַפּעטשקעלע אַמביציע און מיט נאָך אַביסעל מעהר היציגקייט ווערט איהר דאָך אַזאַ סקאַנדאַל נישט דורכלאָזען, אין אַזאַ פאַל איז אַלץ איינס, צי איהר זענט דער געשלאָגענער אָדער בלויז אַ צופעליגער עדות פון געשלעג.

איהר מאַכט אַן'אַלאַרם, שרייט אויף פּאָליציי, רופט צו הילף די פערבייגעהער און דערווייל פּרובט איהר אַליין דעם חברה-מאַן צו פערהאַלטען, געוויס ווערט באַלד אין אַזעלכע פאַלען אַן'אַנלויף פון אַלע זייטען. ענדליך קומט אויך אָנצוגיין אַ פּאָליציאַנט. מסתמא טרעפט ער אייך גראָד אין קרענצעל פון אַן־עולם זיך אַמפּערן מיט'ן כוליגאַן.

לעגיטימירט ער אייך ביידע גלייך אויפ'ן אָרט אָדער רופט אייך אַוועק אין קאָמיסאַריאַט. איהר גיסט פאַר איהם אויס אייער ביטער האַרץ, ס'ווערט צוזאַמענגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל און איהר זענט זיכער אַז דער כוליגאַן וועט איינגעזעצט ווערען אין קרימינאַל מי יודע אויף וויפיל חדשים.

ווי גרויס איז אָבער אייער איבעראַשונג ווען אין אַ צייט אַרום ווייזט זיך אַרויס, אַז נישט דער אַנפאַלער איז צוגעצויגען געוואָרען צו פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר שלאָגען אייך, נאָר איהר זענט גאָר פערמשפּט געוואָרען פאַר אַרויסרופען אַן'אַוואַנטורע.

איהר שטוינט און הייבט נישט אָן צו פערשטיין וואָס אַזוינס האָט דאָ געקאָנט פּאַרקומען. נישט גענוג, וואָס מ'האָט אייך בעליידיגט און געשלאָגען געמאַכט צו שאַנד און שפּאָט, וועט מען אייך נאָך בעשטראָפען און פאַר וואָס? דערפאַר, ווייל איהר האָט געמאַכט אַ געוואַלד ווען מ'איז אויף אייך אָנגעפאַלען אָדער דערפאַר ווייל איהר האָט געוואָלט, אַז דער אַנפאַלער זאָל פערהאַלטען ווערען און געהעריג בעשטראָפט ווערען. וואָס דען האָט איהר געוואָלט טון? אפשר האָט איהר זיך געדאַרפט פריהער לאָזען אונטערהאַקען די זייטען און נאָכדעם כאַפּען דאָס בינטעל צוגעאָכענע ביינער און שטיל־שווייגענדיג אַנטלויפען?

ווי אַזוי וואָלט אָבער דאַן די גערעכטיגקייט טריומפירט? טאָר דאָך נישט אין אַ רעכטליך געאָרדענטע מלוכה קיין שום פערברעך בלייבען אומבעשטראָפט?! איז אָבער די מעשה וואָס נישט אין אַלע פאַלען נעהמט אויף זיך די מלוכה די איניציאַטיוו צו פערפאָלגען אַ פערברעכער. דאָס פערפאָלגען אַ פערברעכער מצד דער מלוכה איז אָפּהענגיג לויט די פערפליכטענדע ביי אונז געזעצען, פון כאַראַקטער און אומשטענדען פון פערגאַנגענעם פערברעך.

אויב דער אָנגעקומענער אויפ'ן אָרט פון דער געשעהעניש פּאָליציאַנט האָט נישט פעסטגעשטעלט אַז מ'זאָל אויף אייך האָבען אויסגעפיהרט אַ רויב-אָנפאַל, אַז מ'האָט אייך בעאַרבייט מיט רעוואָלווערן אָדער קינזשאַלען, אַז ס'פעהלט אייך אַ האַנד, אַן'אויג אָדער אַ פוס, אַז איהר זענט געוואָרען שווער פער־וואונדעט. מעג מען אייך האָבען ווי שמערצליך צו־שלאָגען קוים האָט איהר בעקומען נאָר טרוקענע קלעפּ, וועט די מלוכה דעם שולדיגען נישט פער־פאָלגען נאָר איהר מוזט איהם זעלבסט צוציהען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

פערפאַלען, אַזוי לויטעט דאָס געזעץ און וועגען דעם מוזען די בע'עוולהטע גוט געדענקען.

ווי ס'זאָל אָבער נישט זיין, טאָרען אַזעלכע כוליגאַנישע שטיק נישט דורכגעלאָזען ווערען מיט'ן בעקאַנטען פּזמון: זאָל ער אָנקומען אויף אַנדערע הענט.

מ'מוז גלייך אויפ'ן אָרט אויפנעהמען עדות און תיכף פערקלאָגען דעם כוליגאַן אין געריכט און זאָל ער געדענקען אַז אַ מענשענס ווירדע איז נישט הפקר־דיג און ביליג.

אַפילו דער געפּאָדערטער אגב געוויג הויכער אָפּצאָהל פון 20 זלאָטעס טאָר אויך קיינעם נישט אָפּ־האַלטען פון פערפיהרען אַזאַ פּראָצעס.

וואָס שייך דעם דערמאָנטען צוואַנציג-זלאָטיגען אָפּצאָהל דאַרף מען דאָך ערשטענס וויסען, אַז ער ווערט נישט פערפאַלען און צווייטענס, אַז אויב מ'איז ביכולת בייצולייגען אַן'אָרימקייטס-צייגניש פון מאַגיסטראַט, ווערט מען דאָך בעפרייט פון דאָ־זיגען אָפּצאָהל. אויב דער בע'עוולהטער האָט דער־לאַנגט געגען אָנפאַלער אַן'ענטשפּרעכענדע אָנקלאַגע און ס'פיהרט זיך געגען איהם אַ פּראָצעס, קוים דער־האַלט דערווייל דער־איגער בע'עוולהטער אַ באַקאַ־רני פאַר שטערען די עפענטליכע רוה, דאַרף ער זיך ווענדען אין אָנגעוויזענעם טערמין מיט אַ בקשה אין געריכט, אַז דער פּראָצעס זאָל בעטראַכט ווערען אויפ'ן באַרמאַלען געריכטליכען וועג.

אין דער זעלבער בקשה דאַרף דער פּעטענט בעטען, אַז ס'זאָלען אַרויסגערופען ווערען אויף דער פאָרשטעהענדער געריכטס-פערהאַנ[illegible] די דורך איהם אָנגעגעבענע עדות. צו דערזעלבער בקשה דאַרף דעסגלייכען אויך בייגעלייגט ווערען אַן'אָפּשריפט פון דער אָנקלאַגע, וועלכע איז דערלאַנגט געוואָרען וועגען צוציהען דעם אייגענטליכען אָנפאַלער צו שטראָפליכע פעראַנטוואָרטליכקייט.

ווייבאַלד איהר וועט אַזוי האַנדלען ווי מיר ווייזען אייך אָן, וועט דאָס געריכט אייך דעם באַקאַרני זיכער אָפּשאַפען.

י. אינפעלד.

רעכט און פליכטען פון עדות אין אַ פּראָצעס

1

אויב דאָס געריכט פערהערט אַן'עדות, האָבען זיינע ערקלערונגען אַ בעשטימטע השפּעה אויפ'ן אויסגאַנג פון פּראָצעס.

ס'זענען אָבער פעראַן פאַלען ווען אַן'עדות קאָן צוליב געוויסע אומשטענדען נישט זיין גענוג אָביעקטיוו. דעמאָלט ווערט זיין עדות-זאָגען אָפּ־הענגיג פון דער מאָס צוטרויליכקייט, געגעבען אויס געשלאָסען אָדער אויסגעהערט אָהן אַ שבועה.

אין געוויסע פאַלען איז אַזאַ קורעסטיאַנירונג פּראָצעדוראַל פאָרגעזעהען, אין אַנדערע פאַלען ווערט זי אָנגעוואַנדען לויט אַן'עקסצעפּציע פון פער־אינטערעסירטען צד.

געוויס האָט אַ בעשוואָרט עדות-זאָגען אַ שטאַר־קערע וואָגיגקייט, ווי אַן'עדות זאָגען אָהן אַ שבועה הגם פאַר דער ריכטיגקייט פון געגעבענע ערקלערונ־גען, טראָגט אַן'עדות אין ביידע פאַלען אַ פולע שטראָפליכע פעראַנטוואָרטליכקייט, פערהאַן אָבער פאַלען, ווען ערקלערונגען פון אַן'עדות ווערען אויפ־גענומען מיט דער גאַנצער ערנסטקייט, הגם ער ווערט אויסגעהערט אָהן אַ שבועה, ס'האַנדעלט זיך דאָ וועגען אַזעלכע פערזאָנען צו וועלכע מ'קאָן האָבען דעם פולען צוטרוי בנוגע זייער אויפריכטיגקייט און געוויסענהאַפטיגקייט.

אַפילו אויך דאַן קאָנען זיי בעפרייט ווערען פון אַ שבועה נאָר לויט דער הסכמה פון ביידע שטרייטענדע צדדים.

דאָס עדות זאָגען איז סיי לויט דער ציווילער און סיי לויט דער שטראָף-פּראָצעדור אַ פליכט פון יעדען בירגער הגם יעדע פון די אויסגערע־כענטע פּראָצעדורען זעהט פאָר אַנדערע אויסנאַהמען און בעשטימונגען.

עדות אין ציווילע פּראָצעסען

ווי געזאָגט, האָט קיינער נישט קיין רעכט זיך צו ענטזאָגען עדות צו זאָגען. דער אַרטיקעל 83 פון אויסטאַוו, וועגען דער ציווילער געריכטס-פּראָצע־דור זעהט אָבער פאָר אין דעם פאַל אַן'אויסנאַהם פאַר די נאָהענטסטע משפּחה-גלידער פון ביידע צדדים און פאַר די יעניגע פערזאָנען, וועלכע זענען מאַטעריעל פעראינטערעסירט אַז דער פּראָצעס זאָל פערענדיגט ווערען לטובת דעם אָדער אַנדערען צד.

בלויז פאַר אָט די צוויי נאָר וואָס אויסגערע־כענטע קאַטעגאָריעס עדות אַנערקענט דאָס געזעץ דאָס עדות-זאָגען פאַר אַ רעכט און נישט פאַר קיין פליכט. ממילא קאָנען זיי דערפון רעזיגנירען אָדער עס אויסנוצען לויט זייער אייגענעם איינזעהן, סיידען דער געגנערישער צד וועט אַרויסרוקען אַן'עקס־צעפּציע.

אַן'עקסצעפּציע פון פעראינטערעסירטען צד קאָן דעסגלייכען אויך אַרויסגערוקט ווערען לגבי ווייטערדיגע משפּחה-גלידער, אַפּיטרופּוס און לגבי אַזעלכע, וועלכע פיהרען מיט'ן געגעבענעם צד אַ פּראָצעס.

אַזאַ עקסצעפּציע מוז געמאָלדען ווערען איי־דער דאָס געריכט בעשווערט דעם בעטרעפענדען עדות אָדער איידער ער טרעט צו צו געבען זיינע ערקלערונגען.

דאָס געזעץ פערווערט אַרויסצוטרעטען אַלס עדות קינדער געגען זייערע עלטערן און אַזעלכע פער־זאָנען, וועלכע זענען נישט ביכולת צוליב זייער קער־פּערליכען אָדער פּסיכישען דעפעקט צו געבען ערקלע־רונגען אָדער צו בעטראַכטען די נויטיגע אומשטענ־דען. דאָס געזעץ פאָדערט אויך אויסצוהערען עדות יונגער פון 14 יאָהר אונטער אַ שבועה.

פאַר נישט שטעלען זיך אָהן בעגרינדעטע מאָ־טיווען ווערט אַן'עדות בעלאַסטעט מיט אַ געלד־שטראָף, ווייבאַלד אַן'עדות וואוינט ווייטער ווי 25 קילאָמעטער, האָט ער דאָס רעכט זיך נישט צו שטעלען צום פּראָצעס.

אויב אַ עדות וויל אַ פערגיטיגונג פאַר דער פערלוירענער אַרבייטס-צייט, אָדער די רייזע-הוצאות מוז ער מעלדען וועגען דעם דעם געריכט תיכף נאָך דער געריכטס-פערהאַנדלונג אָדער פאַר'ן סוף פון דער בעשטימטער אויף דעמזעלבען טאָג-סעסיע.

י. א.

שדכנות-געלד קאָן מען געריכטלעך נישט אויפמאָנען

(פּראָצעס אין היגען שטעטישען געריכט)

כמעט אַלע מיטגלידער פון דער היגער גרויסער און פערצווייגטער משפּחה ק. זענען זייט דור־דורות פערד-הענדלער.

אויך דער אַלטער יענקעל ק. האָט זיך אין משך פון זיינע גאַנצע יאָהרען בעשעפטיגט מיט פערד האַנדעל.

נאָך דער מלחמה האָט ער זיך אָבער אַזוי פער־פּלאָנטערט אין זיינע פערד-מסחרים, אַז ר'איז גע־בליבען אַ בלוט-אָרעמאַן און איז דעריבער לענגער נישט געווען ביכולת צו פיהרען זיין האַנדעל.

באין ברירה האָט ער זיך אָנגעהויבען צו פער־נעהמען מיט פערד-מעקלעריי. לעבען מיר דאָך אין אַ צייט פון טאַקסובקעס, אויטאָבוסען און מעכאַני־שע לאָקאָמאָציע אַזוי, אַז אויף פערד איז פערהאַן אַ גאָר שוואַכע נאָכפראַגע —

ממילא איז צו ציהען פּרנסה בלויז פון פערד־מעקלעריי אַליין אין די היינטיגע צייטען אַ זאַך פון די אוממעגליכסטע אוממעגליכקייטען, האָט טאַקע יענקעל ק. גלייכצייטיג זיך אויך אָפּגעגעבען מיט שדכנות.

מיט אַ צייט צוריק האָט מען איהם פאָרגע־שלאָגען, אַז ר'זאָל אויסזוכען עפּעס אַ פּריימער פאַר דער טאָכטער פון היגען דיסקאָנטער שלמה ס.

אַזוי ווי די כלה איז אַ געשטופּעלטע, פערגרינ־טע, פאַרמלחמהדיגע פערלעגענע סחורה, און דערצו איז נאָך איהר פאָטער, ווי איבעריגענס אַלע דיסקאָנ־טירער בעקאַנט פאַר אַ ביטערען און האַרטען פער־שוין, האָט קיין יונג זיך נישט געוואָלט לאָזען אין דעם עסק איינשפּאַנען.

יענקלען האָט מען אָבער צוגעזאָגט אַ פעטען פדיון מלאכה-געלד, האָט ער זיך באַלד אַרויסגע־לאָזט מיט'ן גאַנצען ברען איבער'ן מעגערישען שטע־טעל און געניגען שמעקען און נישטערן אַזוי לאַנג און ברייט, ביז ר'האָט געפּאַקט עפּעס אַ קליינשטע־טלדיגען יאָלד.

נאָך לאַנגע און שווערע האָרעוואַניע איז ענד־ליך געלונגען יענקלען איינצושלייערן דעם דאָזי־גען יאָלד די „מציאָה".

יענקעל האָט זיך גערייכט, אַז פאַר דעם קאַ־טאַזשני שטיקעל-אַרבייט וועט מען איהם ממש עושר-ריי מאַכען.

איז דאָך אָבער אַ דיסקאָנטער — אַ חזיר, וויל ער איהם פאַר דער טרחה אַפילו קיין צעבראָכע־נעם דרייער נישט געבען.

ווי געוועהנליך האָט יענקעל געלאָזט רופען דעם בעל דבר צו אַ דין-תורה, געשיקט שוין צו איהם אַפילו וואָוילע יונגען — ס'האָט נישט געהאָלפען קיין לעקען און קיין שטעקען — ער ריהרט זיך נישט פון אָרט.

איז יענקעל דאַן אַוועק אין אַ ביוראָ זיך גע־לאָזט אָנשרייבען אַ פּראָשעניע אַז זי זאָל רעדען ווערטער און דעם קאַלטען גזלן איינגעקלאָגט אין געריכט. אַנומעלט איז אין היגען שטעטישען געריכט פאָרגעקומען די פערהאַנדלונג.

יענקעל האָט זיך שוין געהאַט געניוט אַ ביטעל, און ר'איז געווען זיכער, אַז מ'וועט איהם אָנשיטען אַ גאַנצע זמאַניע. נאָכ'ן דורכלייענען די אָנקלאַגע, קומט פאַר פאָלגענדער דיאַלאָג צווישען געריכט און יענקלען:

ריכטער: איהר האַלט אונטער אייער תביעה?

יענקעל ק.: צי ס'קומט מיר? אַ שאלה! גלויבט מיר, פּאַניע סענדזשע, כ'האָב עס מיר בוין איינמאָל כשר פערדינט.

ריכטער: וויפיל קומט אייך?

יענקעל ק.: וואָס הייסט וויפיל? אַזוי פיל ווי פיל די גאַנצע וועלט צאָהלט, וויפיל אַלע יודען צאָה־לען, פינף פּראָצענט פון צוגעזאָגטען נדן.

אַזוי ווי אין די תנאים שטייט טשאַרנע באַ ביאַלע: שני אַלפים טאָלער קומט מיר אַ קימא לן פון ס"ה הונדערט טאָלער.

ריכטער: יאָ, און פאַר וואָס מאָהנט איהר דעם חוב?

יענקעל: כ'פערשטיי נישט, וואָס הייסט פאַר וואָס כ'מאָהן מיר דעם חוב?

פאַר אַרבייט פאַר קאַטאָרזשנע-אַרבייט פּאַניע סענדזשע, איהר האָט אַ פּאַציענטשע פּאַניע סענדזשאַ, וואָס הייסט אין היינטיגע צייטען אויסצוגעפינען אַן'אַמאַטאָר אויף אַזאַ פּאַרטרעט, ווי ס'איז דעם בעל-חוב'ס טאָכטער. כ'האָב דאָך געמוזט זיך אָנ־האָרעווען קריאת ים סוף.

ריכטער: איהר מאָהנט אַלזאָ שדכנות-געלד?

יענקעל: יאָ, פּאַניע סענדזשאַ, כשר פערדינט געלט.

ריכטער: פאַר שדכנות צו מאָהנען געלט איז נישט עטיש און נישט מאָראַליש און דעריבער קאָן אַזאַ תביעה לויט'ן אַרטיקעל 1133 פון ציוויל־קאָדעקס נישט צוגעמשפּט ווערען.

יענקעל: כ'פערשטיי באמת נישט, פּאַניע סענ־דזשאַ, די גאַנצע מעשה, אַנומעלט האָב איך געהאַט פערמעקלעט אַ קאָבילאַ העריש פערקן און ר'האָט מיר נישט געוואָלט בעצאָהלען מעקעל - געלט, האָב איך איהם פאָדאַוועט אין „סאָנד" און כ'האָב יאָ געוואונען, נאָך מיט קאָסטען, און היינט, ווען כ'מאָהן שדכנות-געלט איז הפקר פּיעטרישקאַ. מיט וואָס איז אַזאַ בוגר'ת ערגער ווי אַ קאָבילאַ.

רייד, אַהין, רייד אַהער, געזעץ בלייבט געזעץ, יענקעל ק. איז געבליבען אַהיימגעגאַנגען מיט אַ ליידיגען ביטעל און מיט אַ ביטער געמיט.

ארגוס.

יורידישע עצות

דוד ז–ן פון רושגאָווסקע

אויב איהר ווילט, אַז דער געשלאָסענע אָפּמאַך זאָל פערפליכטען אויך אין פאַל, ווען דאָס נייע הויז וועט איבערגיין אין רשות פון אַן'אַנדערן ווירט, דאַרפען וועניגסטענס די אונטערשריפטען פון די צדדים בעשטעטיגט ווערען דורך אַ רעיענט.

סקערניעוויעצקי.

דער פלפול פון קאָמאָרניק האַלט נישט אויס די רעכטליכע קריטיק: דער אומשטאַנד אַליין, וואָס די סוכה איז נישט אַריינגעטראָגען אין דער היפּאָ־טעק און אויך נישט אין פייער-קאַסע פּלאַן, גיבט נאָך נישט צו פון איהר די אַטריבוטען פון אַן'אומבעוועגליך איינעטום.

דער קאָמאָרניק האָט דעריבער נישט קיין רעכט געהאַט צו לייגען אַ סעקוועסטער אויף אַ סוכה אויפ'ן גרונט פון אַן'אַלגעמיינעם מיטוּל וויקאָנאַוו־טשי דערלאַנגט אויף איהם אַן'אָנקלאַגע אין געריכט.

קופּאָן

אויף אַ יורידישער עצה

גילטיג מיטוואָך דעם 23-טען דעצעמבער

אַ בעקאַנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין רעדאַקציע פון אונזער צייטונג, פּיעטריקאָווער 21. אינטערעסאַנטען דאַרפען מיטברענגען דעם קופּאָן פון „נייעם פאָלקסבלאַט" – פון דעם זעלבען טאָג –

ניַיער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניַיער פאלקסבלאט

מיטוואך 23 י"ג טבת תרצ"ב

דעצעמבער

זון-אויפגאנג 7.41
זון-אונטערגאנג 3.24

שטיצע פאַר אַרבייטסלאָזע

(–) שטיצע פאַר אַרבייטסלאָזע פאַר'ן חודש דעצעמבער וועט ווערן אויסגעצאָהלט:

מיטוואָך, דעם 23 דעצעמבער די אותיות: פון R ביז Z

מעמאריאל פון לאדזער סוחרים-פעראיין

וועגן האַלטען בסוד די שטייער-ענינים

(2) נעכטען איז אין סוחרים-פעראיין, פיעטריקאָווער 73 פאָרגעקומען אַן'אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון לאָדזער סוחרים. אויף וועלכער עס איז נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע בעשלאָסען געוואָרען אַרויסצושיקען אין פינאַנץ-מיניסטעריום א מעמאָריאַל, וועגען אָפהיטען די שטייער-געהיימנישען.

האנדעלס-מיניסטעריום בעאויפטראגט

צו אונטערשטיצען די אינלענדישע פראדוקציע

(2) דער לאָדזער וואָיעוואָדעו-אַמט האָט בעקומען א צירקולאַר פון האַנדעלס-מיניסטעריום, לויט וועלכען די מלוכה'שע און שטאָטישע אינסטיטוציעס ווערען בעאויפטראגט, אז ביים איינקויפען פערשידענע סחורות זאָלען בעפאָרצוגט ווערען ארטיקלען, וואָס ווערען אויסגעאַרבייט אין לאַנד גופא.

אַרבייטס-אינספעקטארין לוסטרירט די פאַבריקען

(2) די אַרבייטס-אינספעקטאָרין פון 14-טען קרייז, פרוי פשערבאָרסקא לוסטרירט שוין זייט עטליכע טעג די פאבריקען, וואו זי קאָנטראָלירט נאָך די ארבייטס-בעדינגונגען פון פרויען און יוגענדליכע.

עס ווייזט זיך ארויס, אז די היגיענישע בעדינגונגען אין די פאַבריקען זענען גאָר נישט קיין נעהויבענע, און דעריבער גיט די אַרבייטס אינספעקטאָרין ארויס ענטשפרעכענדע פעראָרדנונגען, וואָס עס דאַרף פעררירכט ווערען, און אין געוויסע פאַלען שטעלט זי אויך צונויף שטראָף-פּראָטאָקאָלען.

אפטייקען!

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: י. קאַפּראַווסקי (נאָוואָמיעסקאַ 15), ס. טראַווקאָווסקא (בזשעזשינער 56), מ. ראָזענבלום (שרודמיעסקא 21), מ. באַרטאשעווסקי (פיעטריקאָווער 95), י. קלופּטא (קאָנטנא 54), ל. טשינסקי (ראָקיטשינער 53).

פון האנדעלס-געריכט

אין מאַי ד. י. איז דער פירמע „א. הענדעלעס און ד. גויפעלד" (נאָוואָמיעסקאַ 16) פערעפענט־ליכט געוואָרען אַנ'איפאדלאָשטש. אויף דער לעצטער זיצונג פון די קרעדיטאָרען, האָט די געפאַלענע פירמע פאָרגעלעגט צו רעגולירען די חובות אויף 12 פּראָצ. אויסצוצאָהלען אין דריי 6 האַלביאָהריגע ראטעס. דאָס געריכט האָט נעכטען די רעגולאַציע-בעשטעטיגט.

סוף דעצעמבער ד. י. האָט דער שטרימפּ-פאַבריקאַנט „י. ראָזענטאל" (פיעטריקאָווער 56) בעקומען א „נאַדזור" אויף 3 חדשים, דער בילאַנס האָט זיך געשלאָסען מיט דער סומע 376 872.78 זל. אויף א פערזאמלונג פון די קרעדיטאָרען, האָט דאן די געפאַלענע פירמע פאָרגעלעגט צו רעגולירען די חובות אויף 60 פּראָצ. דער געריכט-קאָמיסאַר האָט די רעגולאַציע אנערקענט. און נעכטען האָט דאָס געריכט דעם אָפמאַך בעשטעטיגט.

* * *

דער דויערענדער סכסוך אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור"

(2) נעכטען איז ביים אַרבייטס-אינספעקטאָר פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ צווישען די אַרבייטער-פאָרשטייער מיט די פאָרשטייער פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור".

כידוע גייט אין דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" אָן א סכסוך וועגען דעם, וואָס די אַרבייטער אַרבייטען דאָרט אויף 12 שטוהל, און די דירעקציע פערלאַנגט, אז זיי זאָלען אַרבייטען אויף 14.

די פאָרשטייער פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" האָבען אויף דער קאָנפערענץ דערקלערט אז אויב די ארבייטער וועלען נישט מסכים זיין צו בעדינען 14 שטוהל, וועט די פירמע אנשטאט די שטרייקענדע, נעהמען אַנדערע אַרבייטער.

מחמת דעם האָט זיך די קאָנפערענץ געענדיגט מיט גאָרנישט.

בעפרייט פון א שרעקליכען פארוואורף

א ראטמאן איז געווען בעשולדיגט אין בעגיין איינברוכס-גנבות

(א) אין קרייז-געריכט איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון דעם רודע-פאַביאַניצער ראַטמאַן יאַן באָגדאַנסקי, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין אַ ריַיהע פערברעכענס, ווי איינברוכס-גנבות א.א.וו.

אזוי-ווי אלע עדות האָבען צוריקגעצויגען זייערע ערקלערונגען געגען דעם בעשולדיגטען, און עס האָט זיך ארויסגעוויזען, אַז די בעשולדיגונג איז אַ רעזולטאט פון פערזענליכע פּ"עטענזיעס פון עטליכע פערזאָן, איז באָגדאַנסקי פרייגעשפּראָכען געוואָרען.

געכאפט די „פעטע העכטען",

וואס ביי זיי איז נישט געווען קיין נפקא-מינא: ציהרונג אין ציהרונג, מלבושים אין מלבושים...

(2) נאָך אַ לענגערען פאָרשען און נאָכשפּירען, האָט פּאָליציי נעכטען ביי דעם בעקאַנטען גנב באָלעסלאַוו גלאַנדאלא אין דער וואוינונג אויף פשענדזאָלניאַנא 48 ארעסטירט דעם באַלעבאָס גופא, און זיינע צוויי „אורחים": וולאַדיסלאַוו בעצלער'ן און מיכאַל נויגעבויער'ן.

מען האָט ביי גלאַנדאַלא'ן געפונען די ווערט-זאַכען און דאָס ציהרונג, אין דעם ווערט פון 5000 זלאָטיס, וואָס איז דעם 16. ד. ח. ארויסגע-גנב'עט געוואָרען ביי אַנטאָני טאמבאַרסקי'ן (גלובנע 42) און די מלבושים – אין דער ווערט פון 3000 זל. – וואָס זענען ארויסגע'גנב'עט געוואָרען ביי פעליק וואָזשניאַק'ן אויף סלאָוויאַנסקאַ 14.

א מיטעל צו האבען צו עסען...

א יונגע קריסטין פרובט בעגנב'ענען א קלויסטער

(2) נעכטען אינדערפריה האָט מען געכאַפּט ביי דער האַנד די 35-יאָהריגע מאַגדאַלענא פירגאַן (פענסיאָנאַרין פון הקדש אויף צמענטאַרנע 10), ווען זי האָט געפרובט „אראָפּצוזקחנ'ען" אַ קאָליר-טען טישטוך פון'ם אַלטאַר אין דעם גאַרניזאָן-קאָשטשאַל אויף שוו. יוזעפא גאַס.

די אַרעסטירטע יונגע פרוי האָט דערקלעהרט פאַר דער פאָליציי, אַז מיט 3 חדשים צוריק איז זי פון דאָרף געקומען קיין לאָדז זוכען אַרבייט, אין אַזוי-ווי זי האָט קיין אַרבייט נישט געפונען, און זי האָט געליטען נויט און הונגער, האָט זי די איינציגע רעטונג פאַר זיך געזעהען אין'ם זיצען אין טורמע.

כדי דאָס צו דערגרייכען, האָט זי געפרובט צו בעגנב'ענען דעם קאָשטשאָל.

—=:§:=—

בעגאסען די קאנקורענטקע מיט זאלץ-זויער

און דאס געריכט האָט זי פער'משפּט אויף א יאָהר טורמע

(2) די אלמנה פראַנציִשקא אָסטראָווסקאַ, א מוטער פון 2 דערוואַקסענע קינדער (וואוינט אין זגערזש, לענטשיצער 17) האָט, אזויצוזאָגען, פערפיהרט" דעם באַהן-בעאַמטען סטאַניסלאַוו קאָרטשאַק (וואוינט אויף דער באַהן-סטאציע זגערזש 2) וועלכער האָט אגב א ווייב, מיט וועלכער ער האָט בשעתו חתונה געהאט כדת-וכדין.

האָט זיך דאָס ווייב זיינס, יוזעפא, געבעטען רחמים ביי איהר מאַן און ביי דער אָסטראָווסקא, זיי זאָלען זיך פונאַנדערגעהן, זיי זאָלען זיך איינאנדער אָפּלאָזען – נאָר געה רעד צו דער וואַנד, שריי חי וקים, אז דער יצר-הרע אַרבייט מעשים..

האָט די אומגליקליכע פרוי גענומען דעם 4 יולי און בעגאָסען די אָסטראָווסקא מיט זאַלץ-זויער צוקאַליעטשענדיג איהר דעם פּנים און אַן'אויג.

נעכטען איז זי דערפאַר געשטעלט געוואָרען פאַר'ן געריכט.

בני לבני האָט קאָרטשאַק אויפגעהערט צו בעזוכען זיין קאָכאַנקע, אָבער עהערנעכטען, ערב דעם פּראָצעס, האָט ער זי בעזוכט.

דער בעזוך איז אָבער געווען א טראַגישער: זי האָט איהם מקבל פנים געווען מיט אַ טאָפּ קאָכעדיג וואַסער, אזוי אַז ער האָט אַנ'אָפּגעבריהטער געמוזט ענטלויפען, און אַליין האָט זי געפּרובט בעגיין זעלבסטמאָרד, אויסטרינקענדיג סם.

מען האָט זי אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

און וואָס שייך די פרוי קאָרטשאַק, האָט זי דאָס געריכט פערמשפּט נעכטען אויף אַ יאָהר טורמע.

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

געהמט אז די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

גוט מארגען!

יודען פראָטעסטירען...

אבי מ'זאָגט, אז יודען פראָטעסטירען נאָר וועקסעלעך – ס'איז נישט אמת! יודען האַלטען אין איין פראָטעסטירען, און נישט וועקסעלעך – יודען האָבען וועגען וואָס צו פראָטעסטירען; אין 1929 האָבען יודען פראָטעסטירט געגען די ארץ-ישראל-געשעהענישען. יודען האָבען פראָטעסטירט געגען דעם קאַלענדאר-רעפאָרם, וואָס ס'וויל איינפיהרען די פעלקער-ליגע. מיט עטליכע וואָכען צוריק, האָבען די אמעריקאַנער יודען פראָטעסטירט געגען די אַנטי-יודישע עקסצעסען אין פוילען. די פוילישע יודען האָבען פראָטעסטירט געגען די אַנפאַלען פון די היטלער-לייט אויף די דייטשע יודען. די דייטשע יודישע סטודענטען האָבען פּראָטעסטירט געגען די אַנפאלען אויף די ווינער יודישע סטודענטען. די ווינער יודען האָבען פּראָטעסטירט געגען די אַנפאַלען פון די קוזיסטען אויף די רומענישע יודען.

איצט איז געקומען די רייהע אויף אמעריקא גופא: אויף די אמעריקאנער הויכשולען שלאָגט מען שוין אויך יודישע סטודענטען. אין דעם פרייען לאנד קומט אויך די סטודענטישע כוליגאַנעריע צום וואָרט. און אפשר וועלען מיר בקרוב האָבען אַנ'אמעריקאַנישען „נומערוס קלאָוזוס"? און אפשר וועלען „געוויסע" אמעריקאנער צייטונגען אָנווייזען „שווארץ אויף ווייס", אז די עקסצעסען האָבען געמאַכט.. די יודישע סטודענטען – ווער ווייסט?

איצט וועלען די פוילישע יודען אָפּדינען די אמעריקאַנער יודען, און וועלען פּראָטעסטירען געגען די אַנפאלען אויף די יודישע סטודענטען אין אמעריקאַ..

אבי מ'זאָגט, אז יודען פּראָטעסטירען נאָר וועקסעלעך – ס'איז נישט אמת – יודען האָבען וועגען וואָס צו פּראָטעסטירען...

אב—נעק

אפיציעלער קאמוניקאט

די לאָדזער סטאַראָסטווע בעט אונז מודיע צו זיין, אַז די קולטורעלע און בילדונגס-געזעלשאַפט פון די טראַמוואַי-אַנגעשטעלטע איז דורך אַנ'ענדגילטיגער דעציזיע פון אינערן-מיניסטעריום צוגעמאַכט געוואָרען דעם 9 ד. ח.

אין שייכות דערמיט האָט דער לאָדזער וואָיעוואָדע נאָמינירט דעם רעפערענדאַזש פון דער לאָדזער סטאַראָסטווע, ה' וויקטאָר נאָוואַקאָווסקי אלס צייטווייליגער פערוואַלטער פון בעוועגליכען און אומבעוועגליכען פערמעגען, וואָס איז פערבליבען נאָך דער פערמאכטער געזעלשאַפט.

דער צייטווייליגער פערוואַלטער האָט איבערגענומען זיין אַמט דעם 21 ד. ח. אין דער לאָדזער סטאַראָסטווע (קילינסקיעגאַ 152. צימער נומער 6).

אין די שטיבלעך גנב'עט מען פעלצען

אין גערער שטיבעל (פיעטריקאָווער 64) איז נעכטען ביים דאַווענען צוגע'גנב'עט געוואָרען א פעלץ פון וואָלף הערשקאָוויטש אין דער ווערט פון 1500 זל.

(2) אין שטיבעל אויף פולנאָצנאַ 24 האָט מען ביי מאָטעל קאָזלאָווסקי צוגע'גנב'עט א פעלץ אין דער ווערט פון 1.300 זל.

אַ נערווען-אנפאל אויף דער גאס

(–) נעכטען האָט דאָס דינסטמיידעל ח' דויטשער (דאַלנאַ 20), דורכגייענדיג אויף נאָוואָמיעסקא 31, בעקומען אַ נערווען-אַטאַק.

פאָגאָטאָוויע האָט די אומגליקליכע פרוי אָפּגעפיהרט אהיים.

א פאליטישער פראצעס

(2) דאָס געריכט האָט נעכטען פערמשפּט א געוויסען שיע-יאַנקעל בערגער, אלס בעשולדיגטען אין אַנטי-מלוכה'שער טעטיגקייט, אויף 4 יאָר שווערע טורמע מיט'ן פעררעכענען די 4 חדשים פון פרעווענץ-ארעסט.

זיך אפגעשטעלט א פאַבריק אין פאביאניץ

(2) נעכטען האָט זיך אָפּגעשטעלט אין פאַביאַניץ די פאַבריק פון ערטינגלער'ן, וועלכע בעשעפטיגט 400 אַרבייטער.

די פאַבריק האָט זיך אָפּגעשטעלט ביז'ן 10. יאַנואַר, און אלע ארבייטער האָבען בעקומען קאַרטעס אויף „זאַפּאָמאָגע".

די פייערונג פון 72-יעהריגען געבורטס-טאג פון דר. זאמענהאף

די לאדזער עספעראנטיסטען האבען איינגע-ארדענט מאנטאג אין לאקאל פון „ווידא" אנ'אקא-דעמיע געווירמעט דעם 72-יעהריגען געבורטס-טאג פונ'ם שעפער פון עספעראנטא, ד"ר ל. זאמענהאף.

פרוי קאפף האט גערעדט וועגען דעם לעבען און ווערק, וואס זאמענהאף האט געשאפען פאר דער וועלט מיט דער עספעראנטא-שפראך.

ה' דעמבינסקי רעדט וועגען דעם יום-טוב פון עספעראנטא-בונד.

דערנאך האט ה' קארמאן זעהר פיין רעצי-טירט זאמענהאפ'ס בעריהמט ליד „דער וועג". מיט גרויס ערפאלג האבען געשפילט אויפ'ן פארטעפיאן פרל. דאמאנקעוויטש און ה' יאקובאוויטש, וועלכע האבען אויסגעפיהרט בלאכ'ס „בעל-שם" און א רייה אנדערע מוזיקאלישע נומערן. ביים שלוס האבען די פערזאמעלטע געזונגען דעם עספעראנטא-הימן.

א שרפה אין מיטען שטאט

(2) נעכטען איז, מחמת א דעפעקט, אין אויוען, אויסגעבראכען א שרפה אין דער וואוינונג פון מיעטשיסלאוו ראזענבלאט אויף 6-שיערפיצ-יאס 2.

די פייערלעשער האבען אין פערלויף פון עטליכע מינוט איינגעלאשען דאס פייער.

אנ'אומרוהיגער גייסט,
וואס מוז דווקא אוז זיצען...

(א) שייע פוקס איז שוין אזא-איינער, א גנב פון דער בראנזשע...

איז ער, למשל, דעם 7. מאי בעפרייט גע-ווארען פון דער טורמע, נאכ'ן אפזיצען א ווירא[ק], און אויפ'ן צווייטען טאג איז ער שוין געגאנגען אויף א ניי „מעסמאטען" צו א געוויסען נחמן גאלדמאנען (אויף פולנאצנא 2).

האט מען איהם געפאקט ביי דער ארבייט, אריינגעזעצט, און נעכטען האט ער בעקומען נייע 5 חדשים זיצען.

גנבות

(2) ביי פייגע גליצענשטיין (זגערושער 25) האט מען א-ויסגע'גנב'עט וועש פאר אנ'ערך 1400 זלאטעס.

אין דעם ווארשטאט פון סוועטערס און זא-קען, וואס געהערט צו לייב הערמאנען (פילסוד-סקיעגא 54) האט מען ארויסגע'גנב'עט סחורה פאר 1.150 זלאטעס.

שוין פרייטאג...

דעם פרייטאג וועט לאדז האבען א גרויסען סיורפריז. ס'וועלען שוין אויפטרעטען אין „קאקטייל" די בעריהמטע נארא נעי, דארא קאלינובנא, קא-ראל האנוש, יעזשי באראנסקי און עדמונד מינאוויטש. מ'דארף אויך נישט פערגעסען אין די נעמען פון קאנסטאנטי טאטארקעוויטש און טאדעאוש שיגע-טינסקי. דער רעפערטואר וועט בעשטעהן פון אלע שלאגערן פון ווארשאווער טעאטער „באנדא". די מוזיק איז פון פעטערסבורסקי און גאלד. מיט איין ווארט — א יום-טוב-פראגראם, וואס לאדז האט נאך נישט געזעהן.

אויפגעריסען דער קעסעל פון דער זגערזשער דאמף-מיהל
די הזקות בעטרעפען 30 טויזענד זלאטעס

(2) נעכטען האט, מחמת א טעכנישען דע-פעקט, אויפגעריסען דער גרויסער קעסעל פון דער זגערזשער דאמף-מיהל (אויף פילסודסקיעגא 43), וואס געהערט צו די ברידער ברוין.

דער קלאפ איז געווען א מורא'דיגער אזוי אז אין א סך הייזער זענען ארויסגעפאלען די שויבן. נאר א דאנק א גליקליכען צופאל, האט דער אויפרייס נישט געשאדט קיין מענשען.

דער היזק בעטרעפט 30,000 זלאטעס.

שקצישע שפילערייען
פון יונגלעך, וואס ווילען הנאה האבען פון פייער

(2) דער 17-יעהריגער קאזשימיעזש יאקוב-טשיק (אביוואטעלסקא 48) דער 18-יעהריגער יוזעף לעשטשינסקי (אביוואטעלסקא 66) און דער 17-יעהריגער אנטאני ראוסקי (אביוואטעלסקא 48) האבען זיך דעם 5 מאי ה. י. געמאכט א שפילע-כעל דורך אונטערצינדען אין דארף לוגלינעק, נע-בען לאדז, 2 וועלדלעך, כדי צו קענען זיך משמח זיין מיט'ן פייער...

דער סך הכל איז געווען, אז דאן איז אוועק מיט'ן רויך אנ'ערך 600 מעטער וואלד, וואס גע-הערט צום לאדזער מאגיסטראט. און אז מ'האט גע-מאכט אנ'אויספארשונג, און מ'איז דערגאנגען, אז דאס האבען זיי געטון — האט דאס געריכט נעכ-טען די ערשטע 2 פערמשפט אויף 5 חדשים טור-מע (אפגעלייגט אויף 3 יאהר) און דעם דריטען פריי-געשפראכט.

הוטע „פעניקס" ארבייט ווידער

(2) די הוטע „פעניקס", וועלכע געפינט זיך אין ראדאמסק, האט א לענגערע צייט נישט גע-ארבייט, מחמת דעם מאנגעל אין בעשטעלונגען.

איצט האט די הוטע ווידער אנגעהויבען צו א-ארבייטען נארמאל, בעשעפטיגענדיג אלע רעדו-צירטע ארבייטער, און אפילו די, וואס זענען רע-דוצירט געווארען פון די פעטריקאווער פאבריקען.

די ארבייטער זענען איינגעגאנגען אויף א לוין-רעדוקציע פון 15 פראצענט.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"
דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

לעצטע געזעגנונגס-פארשטעלונגען! רעגינא צוקער געזעגענט זיך מיט לאדז!
היינט, מיטוואך, 9 אווענד — א אומזיסטע מתנה דעם לאדזער פובליקום — איינהייטס-פרייזען: אלע אין פארטער נור 1 זל. באלקאן און גאלעריע — 50 גראשן
דאס קינד פון דער גאס
אפערעטע אין 3 גרויסע אקטן מיט פיל הומאר און 20 נומערן געזאנג און טאנץ, מיט רעגינא צוקער אין איהר סוקצעס-ראל.
די אפערעטע „דאס קינד פון דער גאס" איז איינע פון די שענסטע, בעסטע, פיינסטע, עלעגאנטסטע, מוזי-קאלישסטע און הומאריסטישסטע אפערעטע, וואס רופט ארויס ענטציקונג און בעגייסטערונג. יעדעס לידעל, יעדער קופלעט, יעדער טאנץ איז אזוינס און אזעלכעס, פון די וויצען און קאמישע סיטואציאנס-סצענעס קאלטערט מען זיך פון געלעכטער. אין דער אפערעטע „דאס קינד פון דער גאס" האט רעגינא צוקער די וועלטבעריהמטע זיך צו בעווייזען אין איהר פולען גלאנץ פון איהר טעמפעראמענט און בריוואנטיגען טאלאנט. זי זינגט! זי טאנצט! זי מאכט פרעהליך! זי ברענגט א וועלט! דאס אין צימבאליסט'ס שענסטע אפערעטע, וואס וועט לאנג בלייבן אין זכרון ביים לאדזער טעאטער-עולם. כדי צו געבען די מעגליכקייט אלע שיכטען פון פאלק ואלע קאנען קומען זיך געזעגענען מיט זייער ליבלינג רעגינא צוקער, גיט די דירעקציע היינט בלויז א אומזיסטע פארשטעלונג, אזוי דאס יעדער איינער זאל זיך קאנען פערגינען צו געניסען א פרעהליכען אוונט און פערברענגען 3 שעה און הערען די שענסטע און הארציגסטע נגונים און זיך הארציג אויסלאכען און פערגעסען אין אלע זארגען, קריזיס און דאגות פרנסה.
א סך פערגעניגען פאר עטליכע גראשן. אלע בילעטען 1 זל. און 50 גר.
ניצט אויס די היינטיגע גינסטיגע געלעגענהייט! ביליגער ווי אין קינא!

דינסטאג, דעם 29. דעצ. קומט פאר אין פילהארמאניע דער 30-יעהריגער יובילייאוונד פון פיאנער-ארטיסט דוד אריעל. וואס? גרויסע איבעראשונגען! עס קומען ספעציעל די בעסטע ארטיסטען פון גאנץ פוילען. לעזט די ווייטערדיגע אנאנסען.

די טעג הויבען זיך אן די גאסט-שפילן פון די בעריהמטע ארטיסטען שושנה מארים און לאמפע
אין לאזאר קאהאנס סענסאציאנעלע פיעסע
„די 10 פון פאוויאק" צו וועלכער עס ווערט שוין געמאכט גרויס פארברייטונג אין פילהארמאניע

„COCTAIL"
34 פזשעיאזד 34
פון פרייטאג, דעם 25-טען דעצעמבער
סענסאציאנעלער יום-טוב-פראגראם:
אזש 4 מיין!!
18 בילדער, הומאר, געזאנג, טאנץ,
נור עטליכע טעג וועלען אויפטרעטען ארטיסטען פון ווארשאווער טעאטער „BANDA",
NORA NEY i KALINÓWNA
ווי אויך Hanusz, Boroński, Minowicz, Xenia Grey, Czacharska, Blok, Snąy i inni. K. Tatarkiewicz רעושיסער
Kier. lit. F. Sygiety

היינטיגער אפצייכנונגס-טאג לטובת דעם ארבייטענדען א"י

דער היינטיגער אפצייכנונגס-טאג לטובה דעם ארבייטענדען א"י, וועלכער קומט פאר אין לאדז, האט ארויסגערופען ביי די ברייטע יודישע מאסען א סימפאטישען אפקלאנג. די גאנצע הכנסה פון דעם אפצייכנונגס-טאג ווערט איבערגעשיקט דעם קפא"י (קופת פועלי א"י) דעם פינאנץ-אינ-סטרומענט פון דער ארץ-ישראל'דיגער ארבייטער-ארגאניזאציע. עס וועט זיך היינט געוויס נישט געפונען קיין איין יוד, וואס האט א פאזיטיווע בעציהונג צום חלוצישען ארבייטער-ווערק אין א"י, וואס זאל נישט קויפען קיין אפצייכנונג.

דער „ארט" גרייט זיך צו מקבל פנים זיין זיינע פריינד און פערעהרער

די צוגרייטונגען צו דער ערשטער פרעמיערע אין דעם סעזאן ווערען שוין פערענדיגט.

נישט געקוקט אויף דער שווערער צייט מאכט די לייטונג פון „ארט" די גרעסטע אנ-שטרענגונגען, אז די פרעמיערע זאל אויספאלען רייך און אימפאזאנט, און אז מ'זאל זיך האבען צו דערציילען אין פריידען — די פריידען און דעם נחת רוח, וואס דער דאזיגער טעאטער פערשאפט!

היי-יאהר קומט צו אונז דער „ארט" א צייטיגער, מיט דער גרויסער גענייטקייט און רוטין, וואס ער האט זיך פערשאפט אין משך פון זיין 5-יאהריגער עקזיסטענץ.

צו רעקאמענדירען זיך פאר זיין היים-שטאט, ווי אמבעסטען, צווינגט איהם אויך דאס גרויסע אחריות — דער פאקט, וואס ער איז דער איינצי-גער קינסטלערישער טעאטער פון דעם מין אין דער גאנצער יודישער טעאטער-וועלט.

די קומעדיע וואך וועט ער שוין שפילען.

ראדיא-פראגראם
מיטוואך, דעם 23 דעצעמבער

11,58 צייט-סיגנאל. 12.10 גראמאפאן. 3,50 גראמאפאן. 4,15 קאמוניקאט פאר פישער און שיפער. 4,20 פארלעזונג. 4.40 גראמאפאן. 4,35 לעקציע ענגליש. 6,30 פערשידענעס. 7.15 לאדזער פאסט-קאסטעל. 7,30 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער. 7,45 ראדיא-פרעסע. 8.00 פעליעטאן. 8,15 קאנצערט. 9,00 ליטעראַרישע פערטעל שעה. 9,15 פידעל-רעציטאל. 10,10 געזאנג. 10,25 קאמוני-קאטע. 10.40 אויסלענדישע סטאציעס.

ר. אײזראעל.

פערעלע

א סענסאציאנעל-ער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

52

לעאנס געדאנקען זענען געווען פערנומען מיט דעם, וואס ער דארף טון. ער האט זיך נאהענט צוגע-קוקט צום אגענט וואס האט געטראגען דאס קעסטע-לע. פלוצלונג ביי אדורכגעהען דורך אנ'ארט, וואו די בעוועגונג איז געווען א גרויסע, איז לעאן צוגע-שפרונגען צום אגענט, ארויסגעכאפט ביי איהם דאס קעסטעלע, און איידער ווער ס'האט נאך בעוויזען זיך צו אריענטירען וואס דא קומט פאר, האט זיך לעאן צונויפגעמישט מיט דער מאסע מענשען, וועלכע זענען געגאנגען אין גאס.

די געהיים-אגענטען זענען געבליבען שטעהן ווי צומישט. ביידע האבען זיך געכאפט צו די טאש-שען, ווהגו ס'זענען געלעגען זייערע רעוואלווערען, אבער ס'איז שוין נישט געווען ווער צו יאגען, לעאן איז שוין נישט געווען, איבריגענס האבען זיי געמוזט היטען פערעלען, אז זי זאל נישט כער-שוואונדען ווערען, זיי זענען געבליבע[ן] שטעהען אג-געכמורעט און אליין נישט געוואוסט, וואס זיי האר-בען צו טון. דאך האבען זיי בעשלאסען תיכף אפ-צופיהרען פערעלען מיט אנ'אויטא און דארט בעקו-מען אינסטרוקציעס, וואס ווייטער צו טון.

מיט פינף מינוט שפעטער זענען אלע שוין געווען אין אויספארשונגס-אמט, איינער פון די א-גענטען האט בקיצור איבערגעגעבען וואס ס'איז פארגעקומען און דעריבער איז אין אמט בעשלאסען געווארען באלד אויסצוהערען פערעלען.

— ווער איז דער יונגערמאן וועלכער איז ביי איהר געווען בעת דער רעוויזיע, און וועלכער האט זיך אזוי גוט אויפגעפיהרט אויפ'ן וועג איז געוועזן די ערשטע פראגע.

פערעלע האט א ווילע געשוויגען און דאן גע-זאגט:

— איך ווייס ווער ער איז, אבער איצט קען איך דאס נישט זאגען, איך וועל דאס זאגען ערשט מארגען.

— מיר פערשטעהען די דאזיגע אויסריידען, איהר ווילט אז דער פערשוין זאל דערווייל קענען פערשווינדען מיט דעם פאקעט, וועלכער מוז סוף כל סוף זיין זעהר א ווערטפולער.

— איך ווייס נישט וואס אין דעם דאזיגען פאקעט געפינט זיך.

— גאר אזוי, איהר ווייסט אפילו נישט, וואס דארט געפינט זיך, און זעלבסטפערשטענדליך, ווייסט ער נישט פארוואס ער איז דערמיט ענטלאפען, האט דער פאליציי-בעאמטער איראניש געפרעגט.

— אזוי איז עס טאקע, איך רעד גאנץ ערנסט.

— טא, פאר-וואס-זשע האט איהר ערקלערט דעם בעאמטען, אז אין דעם קעסטעלע געפינען זיך אייערע ווייבערישע דיסקרעטע קלייניגקייטען.

פערעלע האט זיך דערמאהנט, אז זי האט באמת אזוי געזאגט דעם אגענט, וועלכער האט א-דורכגעפיהרט די רעוויזיע ביי איהר אין שטוב, זי האט מורא געהאט דערפאר, אז מען וועט זי ווייטער פייניגען מיט פראגען, פון וועלכע זי וועט זיך נישט קענען ארויסבעקומען, דעריבער האט זי גלייך געענטפערט:

— איך ווייס גארנישט און איך קען גארנישט ענטפערען, לאזט מיך הייגט צורוה, אפשר וועט איך וועל מיר גענוי איבערטראכטען, וואס קומט פאר ארום מיר, וועל איך קענען גענויער און ריכטיגער ענטפערען. איצט, שווער איך אייך, ווייס איך גאר-נישט.

דער העכערער פאליציי-בעאמטער, א מענש מיט בילדונג און אינטעליגענץ האט גוט פערשטאנען דעם פסיכישען צושטאנד פון פערעלען. ער האט געוואוסט, אז אין אזא לאגע וועט ער זי נישט קא-נען אויספארשען און וועט גארנישט פון איהר זיך דערוויסען, דעריבער האט ער בעשלאסען [איבער]-צוהייסען די אויספארשונג און דאס איבערלאזען אויף צומארגענס, געבענדיג דערביי די געהעריגע פעראָרדנונגען, וועלכע האבען געצילט צו כאפען דעם יונגענמאן, וועלכער איז ענטלאפען מיט דעם קעסטעלע.

גאנסקי האט דערווייל אויף זיין אייגענער האנד געמאכט בעמיהונגען, אז פערעלע זאל נישט דאר-פען בלייבען זיצען אין ארעסט. ער האט געוואלט געבען פל'עליי פערזענליכע גאראנטיעס און פער-זיכערונגען, אז זי וועט נישט ענטלויפען און וועט זיך צושטעלען אויף יעדער אויפפאדערונג.

— דאס איז איצט נישט מעגליך, האט דער פאליציי-בעאמטער געזאגט, באמדעם, וואס ס'איז געשעהען אויפ'ן גאס קענען מיר נישט דערלויבען, אז זי זאל אויף וועלכען ס'איז אופן זיך פערשטע-דיגען מיט דעם דאזיגען פערשוין איהם לייכטער מאכען דאס ענטלויפען און בעקומען פון איהם אנ-ווייזונגען, ווי אזוי זיך צו פערטיידיגען.

— אבער איך בין גרייט צו גאראנטירען מיט דער גאנצער סומע, וועלכע פעהלט ביי אונז אין קאסע. דער איינציגער חשד קען דאך זיין דער, אז אין דעם פעקעל האבען זיך געפונען די אקציעס און ווערט-פאפירען, וואס פעהלען ביי אונז אין קאסע, אויב איך וויל דערפאר גאראנטירען [...] עס זיין געגנב

— דאס האט איהר, ה' גאנסקי, געקענט טון, איידער איהר האט דעם גאנצען ענין איבערגעגעבען דער פאליציי. מיר זענען איצט די בעשולדיגער און נישט איהר און אפילו נישט אייער שעף, דער באנקיר ראזענטאל. איבריגענס, האבען מיר א פיל בעסערען חוש פאר אזעלכע זאכען. דא האנדעלט זיך נישט נאר וועגען דער פערשוועגדונג אין באנק, נאר וועגען אנדערע מעהר וויכטיגע זאכען, נאטירליך קען איך אייך נישט זאגען גענוי וועגען וואס, אבער איהר קענט זיך רעכענען ווי מיט א פאקט, אז אזוי איז עס, ווי איך זאג, דעריבער מוזען מיר דעם ענין גענוי אויפקלערען, פריהער קענען מיר דאס פרויליין נישט בעפרייען.

— איך בעדויער זעהר, האט גאנסקי געזאגט, איך האב געוואלט, אז ס'זאל זיין גוט, מעהר קען איך גארנישט טון.

גאנסקי איז אוועק, ער איז געגאנגען גלייך צו זיך אהיים און געטראכט וועגען דעם, אז צומאר-גענס באלד אינדער-פריה וועט ער זיך פערבונדען טעלעפאניש מיט זיין שעף ראזענטאל און וועגען דעם, וואס ער זאל ווייטער טון. אין זיך האט ער חרטה געהאט אויף דעם, פארוואס ער האט אזוי שנעל אויסגעפיהרט די פעראָרדנונג פון זיין שעף וועגען מיטטיילען דער פאליציי.

— ס'האט געקענט דויערען נאך א טאג, האט ער זיך געטראכט, פערעלע וואלט זיכער נישט ענט-לאפען, נאך דעם אלעם, וואס ס'איז פארגעקומען בין איך ווייטער איבערצייגט, אז זי איז אומשולדיג, און זי האט צו דער גנבה דערמיטלבען שייכות, וואס איך. ווי ס'זאל נישט זיין, איז איינס זיכער, אז זי איז אהן איהר ווילען אריינגעצויגען געווארען אין עפעס א געהיימניספולער געשיכטע, וועלכע וועט זיך סוף-כל-סוף אויפקלערען.

פערעלע האט דערווייל געמוזט אראפגעהען אין ארעסט, וועלכער האט זיך געפונען אויפ'ן הויף פון אויספארשונגס-אמט.

(פארזעצונג קומט).

ווי אזוי איציק האט אויסגעזוכט פייגעלע'ן

נאך א קאפיטעל פון יעקב באטאשאנסקיס שפאנענדען ראמאן פון לעבען פון די שקלאפען הענדלער אין ארגענטינא א. נ. „בוענאס איירעס".

איצעק איז געפאהרען ווייטער און ווייטער, אומעטום געקראכען אין שמוץ. פערבראכט מיט מיידלעך קרענקליכע און קראנקע אויפ'ן אויסזעהען, אויסגעגעבען אויף זיי געלט און דרך אגב אריינגע'גנב'עט א פראגע וועגען א רויטלעך מיידעל. און ער האט שוין אומעטום געקראגען דעם זעלבינען ענטפער. זי איז געווען און מען האט זי געמוזט אוועקפיהרען, געווען א משוגענע, אומעטום האט מען איהם דערצעהלט, אז מען האט זי שטארק געמוזט פייניגען. קיינע פון די מיידלעך האט נישט פערשטאנען, אז זי וויל נישט זיין אין דעם בית, באר מען צווינגט זיי. אלע האבען זיי זיך געוואונדערט פארוואס זי איז געקומען אין הייזעל, אויב זי האט מורא פאר מענער. די אלע מיידלעך דא זענען געווען ארטיגע, קינדער פון הפקר. אדער פון גרויסען דלות. קינדער פון האלב-ווילדע שבטים, ביי וועלכע עס איז נאך נישטא קיין געשטעלט פאמיליען-לעבען, און וואס פערשטעהען נישט, אז דאס וואס זיי טוען, איז א שאנדע. זיי זענען געווען צופרידען מיט דער „מאטע" און מיט'ן בראנפען, וואס זיי האבען דא בעקומען, זיי זענען געווען צופרידען פון די ביליגע זיידענע קליידלעך און גלאנציגע פינף־סענטיגע רינגלעך, וואס זיי האבען בעקומען. זיי זענען געווען צופרידען מיט די ווייכע אומריינע געלעגערס, וואס זיי האבען דא געקריגען. אין די היימען זייערע האבען זיי געקענט שלאפען אויף דארען האלץ און פאראזיטען האבען זיי אויפגעגעסען. עס זענען געווען אזעלכע, וואס האבען די פאראזיטען געקנאקט נישט מיט נעגעל, נאר מיט ציינען, אזוי ווי בהמות...

אין איין שטעטעל פון פאטאגאניע, וואס האט זיך געגרעניצט מיט דער פאמפא האט איציק געטראפען פייגעלע'ס א בילד, זי איז געווען פאטאגראפירט מיט נאך צוויי מיידלעך, מולאטקעס. עס איז געווען פייגעלע. ער האט זי דערקענט, כאטש צו דערקענען איז געווען שווער. זי האט געהאט א סך קנייטשען אויף דעם פנים און די אויגען זענען גארנישט געווען די אמאליגע פייגעלע'ס אויגען. אך פרייד זענען זיי געווען, אנגעגאסענע ווי ביי א שיכור'טע... יא, זי האט אויסגעזעהען, ווי א פערעלטערטע שיכור'טע. איציק'ן זענען די אויגען אנגעגאסען געווארען מיט טרעהרען, ווען ער האט די פאטאגראפיע דערזעהען ביי א מיידעל אין צימער. ער האט זיך בעמיהט צו פערשטיקען די טרעהרען און געפרעגט ביי דעם מיידעל וואו פייגעלע איז.

— איהר קענט זי? — האט די מיידעל געפרעגט איציק'ן.

— ניין, — האט ער געענטפערט — אבער זי געפעלט מיר.

— זי איז ערגעץ אין אן אנדער שטאט... א שעהן מיידעל, מענער קלעפען זיך צו איהר — האט זי געזאגט מיט קנאה — אבער א שטיקעל משוגענע... אנטלויפט, בעהאלט זיך, וויינט, לאכט... זי וויינט מעהר ווי זי לאכט און ווען זי לאכט איז נאך שרעקליכער, מיר האבען זי אלע ליב געהאט און זיך געשראקען פאר איהר. זי זעהט אויס אזוי ווי די הייליגע בילדער פון דער קירכע...

איציק'ן האט געפיבערט. איהם האט דאס הארץ געזאגט, אז ער איז יעצט אויף א שפור. ער האט צום שרייבער צו וויסען געטון, אז ער איז שוין באהענט צו דעם ציל. ער האט שוין געטראפען א בילד פייגעלע'ס און מסתמא וועט ער זי אליין שוין אויך אין גיכען טרעפען.... אך, ווי מען וועט דעמאלט אויפדעקען די גאנצע באנדע. און ער איז געפאהרען איבער די שטעטלעך פון דער פאמפא, וואו עס זענען קיין יודען נישטא. דא האט ער שוין געטראפען א בעפעלקערונג א ציוויליזירטע. איראפעאישע מענשען און אנדערע זיטען. אויך דא ארבייט דאס מעסער און דער רעוואלווער. אויך דא פיהרט דער ערשטער שארפער קריג צווישען מענש און מענש צו מאה"ד אבער שוין אביסעל אנדערש. אויך דא געהען ארום מענשען יונגע מיט אויסגעברענטע העלזער פון בראנפען און סיפיליס און רעדען אזוי, אז עס דוכט זיך, אז מען הערט נישט קיין מענשליך קול, נאר א ריטשען פון א חיה. און דאך האט מען די דאזיגע מענשען נישט געקאנט פערגלייכען מיט די מענשען פון פאטאגאניע. און אויך אין די חי'ולעך האט ער דא געטראפען אויך איראפעאישע פרויען. ער האט געטראפען פרויען, וואס וויסען ווער זיי זענען און וואס זיי זענען. ער האט אפילו געטראפען אזעלכע, וואס האבען זיך געקלאגט, אז מען האט זיי פערפיהרט און זיי וואלטען געוואלט ארויס, כאטש זיי פיהלען זיך געפאלען און וויסען, אז ארויף איז א סך שווערער צו שטייגען, ווי אראפ. ער האט נישט געוואלט אנהויבען העלפען, ווייל ער האט מורא געהאט, אז ער וועט אליין אריינפאלן און פייגעלע'ן נישט געפינען. איהם האט געיאגט א ווילדער אימפעט פון שטעטעל צו שטעטעל.

און ער איז אנגעקומען קיין סאנטא ראסא, דער הויפט-שטאט פון דער פאמפא. דאס איז געווען דעמאלט א קליין שטעטעל מיט א פינף טויזענט איינוואוינער. עס זענען געווען צוויי גרעסערע, גלייכע גאסען מיט בעמען און גומע'ען. די איבעריגע שטיבער זענען שוין געווען צעווארפענע איבער דעם פעלד. פון שטוב צו שטוב איז געווען א היבשער מהלך. דא איז שוין געווען מעהר ווי איין הייזעל, עס זענען געווען א פאר. איינס אין איין עק, איינס אין א צווייטען, אן אנדערס אין א דריטען. ער איז געגאנגען אין איין הייזעל, געטראפען א פאר מולאטקעס און א פאר ווייסע מיידלעך, עהנליכע צו פאליאטשקעס, אפשר יודישע. פון פייגעלע'ן קיין שפור. ער איז דארט אפגעזעסען ביז שפעט ביינאכט, בכדי צו זעהען אלע און ביז ער האט זיך דערפרעגט צום צווייטען הייזעל, איז שוין דארט געווען פערמאכט. נאך צוויי האט מען פערמאכט. ער האט געווארט אגאנצען טאג און עס האט מיט איהם געווארפען. ער האט געפיהלט פייגעלע'ס נאהענטקייט אין צווייטען הייזעל האט ער זי אויך נישט געטראפען. ער האט דארט אויך פערלוירען א נאכט.

— וויפיל הייזלעך זענען פערהאן אין סאנטא ראסא? — האט ער געפרעגט.

— פינף.

— נישט אומזיסט — האט ער געלאכט — האט דאס אזא הייליגען נאמען.

מען האט איהם דערקלערט, אז ארום און ארום ארבייטען פרעמדע ארבייטער, אויסלענדישע, שפאניער און פארטוגיזער, וואס מען ברענגט ספעציעל צום שניט און צוליב די דאזיגע האלט מען עס דא אזוי פיל מיידלעך זומער. ווינטער פיהרט מען זיי אוועק...

אין א ביינאכט איז ער געזעסען אין דריטען הייזעל. ער האט זיך בעקענט מיט'ן באלעבאס, בעשטעלט ביר, גענומען א מיידעל אויף דער קני. עס איז געקומען איינע, א צווייטע, ביי איינער האט ער געפרעגט, צי דא זענען נישטא קיין „רוסאס" און ער האט געקראגען אנ'ענטפער, אז איינע איז דא פערהאן. דאס הארץ האט איהם פשוט אנגעהויבען שפרינגען. ער האט געדארפט א שטיק צייט זיך בערוהיגען ביז ער האט זי געקענט פרעגען, ווי אזוי די דאזיגע „רוסא" זעהט אויס און ער האט געהערט אנ'ענטפער, אז א רויטליכע... ער איז פון בענקעל אראפגעפאלען. די מיידעל האט אויף איהם נישט געקוקט און געמיינט, אז ער האט זיך אויסגעגליטשט. האט זי געלאכט פון איהם. ער האט בעצאהלט פאר דעם ביר און זיך גענומען דרעהען ביי דער טיר. ער האט געוואלט, אז אויב זי וועט אריינגעהען, זאל זי איהם נישט דערזעהען. ער האט געוואוסט, אז זי וועט איהם דערזעהען, וועט זי איהם דערקענען און עס וועט קומען צו א סצענע. און דער באלעבאס קאן דינגען א פאר שטארקע, וואס זאלען איהם אנפאטשען און ארויסווארפען און זי ערגעץ אוועקשיקען, אז נדערנאך געה זי ווייטער זוכען. ער האט געווארט לאנג, לאנג... און אפשר האט זיך איהם אויסגעוויזען, אז ס'איז לאנג. עס זענען אריינגעקומען א פאר מיידלעך, אבער נישט זי. איהם האט זיך געדוכט, אז אומזיסט האט זיך אין איהם אנגעצונדען אזא פייערדיגע האפנונג. זי איז גאר דא נישטא. ער האט זיך שוין געוואלט צוריק אנידערזעצען און פערגיסען די צרות מיט ביער און ווארטען ביז אלע מיידלעך וועלען זיך ווייזען. און פלוצים האט זיך בעוויזען א רויטער קאפ... ער האט דערקענט איהר קאפ, איהרע האר, איהר גאנג... ער האט זיך בעהאלטען מעהר אין שאטען, זי זאל איהם נישט קענען זעהן... די פיס האבען זיך איהם אונטערגעהאקט. ער האט זיך אראפ געלאזט אויף די קני און עס איז איהם שטארק שווער אנגעקומען דאס אויפהויבען זיך. ער האט זיך געגראבעלט מיט די נעגעל אין די ווענד און ער האט זיך קוים אביסעל אויפגעהויבען, ער האט דערזעהן איהר פנים, אויסגעצויגען, מיט קנייטשען... ס'איז נאך אלץ געווען שעהן דאס פנים, אבער אזוי ליידענדיג... און די אויגען ארויסגעקראכען פון די לעכער... זענען דאס פייגעלעס אויגען? יא דוכט זיך... עס זענען נישט איהרע אויגען און דאך איהרע אויגען.... ער איז נישט ארויסגעגאנגען פון סאלאן, נאר זיך ארויסגערוקט, און ערשט אינדרויסען האט ער זיך אנגעשפארט ביי דער וואנט און געפאלען אויף די קניע, די פיס האבען איהם נישט געהאלטען, עס איז איהם אנגעקומען א געוויין, וואס האט איהם צענומען דאס הארץ, טרעהרען האבען זיך איהם געגאסען אהן א שיעור, און ווען ער האט זיך לאנג און מיט א סך טרעהרען אראפגעוויינט פון הארץ, האט ער אין זיך דערפיהלט אביסעל כוח און זיך גענומען שלעפען אין האטעל אריין.

ער האט טעלעגראפירט צום שרייבער אז ער האט זי געטראפען און עמיצער דארף קומען.

מיט'ן צוג פון בוענאס איירעס איז אנגעקומען דער שרייבער, דער סעקרעטאר פון אימיגראנטען-שוץ און א יונגער קאמיסאר אלסאגאראי, דער קאמיסאר האט זיך באלד געמעלדעט אין דער ארטיגער פאליציי און האט געבעטען א פאר מענשען צו הילף, מען האט זיי איהם געגעבען און זיי זענען אלע צוגעפאהרען צו דעם הייזעל וואוהין איציק האט זיי געפיהרט. זיי זענען אריינגעגאנגען אין סאלאן אריין, עס איז דארט געווען טונקעל, די שטארעס זענען געווען אראפגעלאזט איבער די גלעזערנע טירען, איין אגענט איז באלד אריין אין הויף אריין, אלסאגאראי האט געהייסען רופען דעם באלעבאס, ער איז באלד ארויסגעקומען א פערשלאפענער.

— וויפיל מיידלעך זענען דא ביי אייך פערהאן?

— האט אלסאגאראי געפרעגט:

— פינף — האט דער באלעבאס געענטפערט.

— ווי אזוי הייסען זיי?

— ער האט גענומען א ליסטע און איבערגעלייענט. צווישען די נעמען איז אויך געווען פלארא בערגמאן, איציק האט א שלוק געטון, ער איז געבליבען אהן אטעם.

— ברענג אהער פלארא בערגמאן — האט אלסאגאראי בעפוילען.

א פאר מינוט האט דער באלעבאס געפעהלט, און ער האט אריינגעפיהרט א שלאנק מיידעל מיט א רויטליך-גאלדענעם קאפ האר, א צעשויבערטע, א פערשלאפענע, מיט קישעלעך אונטער די אויגען, איציק האט נאך א שטארקען שלוק געטון און אינסטינקטיוו בעהאלטען דאס פנים אין די הענט, דאס מיידעל איז צוגעקומען נאהענט צום קאמיסאר. ער האט זי געפרעגט:

— ווי הייסטו?

— פלארא שיינקארו דע בערגמאן. — האט זי געענטפערט מיט א הייזעריגליך מענערישען קול.

איציק האט נאך א שטארקערען שלוק געטון און פערלוירען די הענט. פייגעלע האט א קוק געטון און זי האט א מאך געטון מיט דער האנט, ווי איינער וואס וויל עפעס אוועקטרייבען פון זיך... זי האט געמיינט, אז דאס ווייזט זיך איהר אויס און זי האט געוואלט פערטרייבען די ווילדע פאנטאזיע, זי האט נאך אמאל א קוק געטון ארויסגעלאזט אנ'אומבעשטימטען קלאנג און איז געפאלען, אלע זענען צוגעלאפען צו איהר, זי אויפגעהויבען און אנידערגעזעצט אויף א שטוהל.

זי האט לאנגזאם בעעפענט די פערגאסענע אויגען און ווידער געקוקט אויף איציק'ן, זי האט קוים גערעדט, אבער דאס קול איז אלץ געווען הייזעריג און מענעריש.

— דו ביזט עס — האט זי געפרעגט — איציק?..

— יא, — איז ער צוגעפאלען צו איהר און זיך אראפגעזעצט נעבען איהר אויף די קניע, ער האט צוריק געפרעגט — פייגעלע, דו ביזט עס?..

— איך ווייס נישט — האט זי אלץ אזוי געענטפערט — ס'דוכט מיר, אז איך בין שוין נישט פייגעלע...

ער האט איהר געגלעט די קני און געזאגט:

— יא, יא... פייגעלע...

דער קאמיסאר האט געלאזט איציק'ן נעבען פייגעלע'ן, און ער איז צוגעגאנגען צום באלעבאס און איהם געזאגט: דאס מיידעל נעהמען מיר איצטער צו ביי דיר...

רודאלף שיסטל

בעקאנטער מאלער און גראפיקער, איז געשטארבען אין עלטער פון 53 יאהר

אזוי מאכט מען ברויט

בילדער פון א גרויסער בערלינער ברויט-פאבריק

44 וויכטיג פאר מחותנים! 44
קייפט נישט קיין מעבעל
בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל געשעפט
Ch. ŁAZNIK
44 גדאנסקא (דלוגא) 44
טעל. 162-56
נאר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.
בעם: כמויף אויך געניצטע מעבעל, דיוואנעס א. ז. וו.
קומט און איבערצייגט אייך!
44 44

פעלץ=ווארעז=לאגער „KAMCZATKA"
לאדז, 19 פיעטריקאווער 19, טעל. 224-66 און 162-23
עמפפעהלט דעם רייכסטען אויסוואהל פעלץ-ווארעז צו ערמעסיגטע פרייזען.
בעמערקונג: פירזשנער- און שניידער-ווערקשטעל אויפ'ן ארט.

גרויסער יום-טוב-פראגראם! הייבט פרעמיערע! מילדע שטימונג — געלעכטער — עמאציע - דאס איז
„דער ליבהאבער אין האלבער נאכט"
רעזשי: Mac Faden אין די הויפט-ראלען: Jeannetta Mac Donald בעצויבערט און פערפשופט מיט איהר שענער שטימע. Reginald Denny רופט ארויס געלעכטער אהן א סוף
אויסער'ן פראגראם: פראכטפולע קלאנג-צוגאבע און אקטואליטעטען. דער זאל איז שטארק בעהייצט. אנהויב היינט 4.30 נאכמ., יום טוב-1 ביי טאג.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

גרויסע געגענווערטיגע דראַמע אונטער'ן טיטול:

„אויף דער באנק פון שאנדע"

פערברעכענס אויפ'ן גרונד פון פערפיהרטער ליבע פערמעהרען זיך אויף א מורא'דיגען אופן. דעם דאָזיגען פראָבלעם ענטשיידעט דער דאָזיגער עמאַציאָנירענדער פילם. אין די הויפט-ראָלען:

BETTY COMPSON, EDDIE DARLING

נעכסטער פראָגראַם: „די ליבע אין דער מדבר"

דער זאל איז גוט בעהייצט.

אָנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג 12 בייטאָג.

מעבעל

אַ איבערראַשונג פאר די אלע! וואס ווילען קויפען מעבעל.

מיר בעווייזען אויף לאַנגער צייט מעבעל פון די בעסטע אויספ. מאַטעריאַלען. די פרייזן זענען רעדוצירט מיט 50%

אַ קאָמפּלעט שלאָף-צימער צום פרייז פון 1050 זל.
„ „ שפייז-צימער „ „ „ 1250 „
„ „ גאַבינעט „ „ „ 850 „

ווי אויך איינצעלנע מעבעל-שטיקער, בילדער ווי איבעריגע

איז צו בעקומען אין „סטיל", נארוטאָוויטשאַ 4 טעל. 190-26. קומט און איבערצייגט אייך!

די פרעסט קומען אָן

דעריבער פערזאָרגט אייך מיט אַ גוטען **שאמאט-אויוועז**

און אַזעלכען קענט איהר בעקומען נאָר אין דער בעקאַנטער פאַבריק פון שאַמאַט-אייוועז און קוכען פון

מ. בירענבערג

פּילסודסקיעגא 50 (לענגסט זגערזשער 13)

ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלערליי ארבייט און רעפּעראַציעס פון פערשידענע קיכען און קאַפעל-אייוועז.

מיט אַכטונג
מ. בירענבערג, ווסכאָדניאַ 50.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאַקטוירים-ספעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאר ווענערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאָנסיליומס מיט ספעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט ראַסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

„SANATO"

בירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאָוואַ 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס

גינעקאָלאָגיש-וועכנעריז-אַבטיילונג

ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער-סוריאַנסקאַ ד"ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פּאַלאַאַסון
כירורגישע אַבטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאַנטאָר

Dr. med. **Z. Datyner**

אוראלאג

ספעציאַל-ארצט פאר בלאָז-, נירען און אורין-קראַנק.
PIRAMOWICZA 20 (Iginska) tel. 148 95
נעמט אַן פון 9–10 פארמ. און פון 6–8 אָוו.

קליינע פּראַקטעס!!!

וועלען צאָהלען פון ניי-יאָהר אַן סוחרים וועלכע וועלען פיהרען האַנדעלס-ביכער!

איך פיהר שוין פיל יאָהר ביי איינינע פירמעס האַנדעלס-ביכער, וועלכע ווערען קאָנטראָלירט און שטענדיג פון סקאַרב אָנערקענט! און די פירמעס צאָהלען פּאַדאַטקעס נאָר לויט די ביכער. איבערדעם דאַרפען סוחרים, וועלכע ווילען פון ניי-יאָהר איינפיהרען ביכער זיך ווענדען צו מיר.

מיט אַכטונג **ג. גרינבוים**
קאָנסטאַנטינער 46
לינקע אָפיציע 1-טער שטאָק

יעדער איינציגער

האָט זיך איבערצייגט, אַז פאר

מעבעל

דיוואַנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, גאַרדעראָבען או"וו צאָהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאַן שענקעוויטש 23
טעלעפאָן 00–191.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 90–216

ספעציאַל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע. אַלע ארט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוונד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

DR. MED. **J. LUBICZ**

כירורג-ארטאָפּעד

פּאָלודניאָוואַ 9, טעל. 17–183

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער איינגענע פּראַצאָווניע פון ווסטאַלישע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען ווי: וואַקלערקעס אויף פלאַטפוסן, קונסטליכע הענד און פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.
נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

Dr. med.

Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראַנקה.
נעהמט אָ: פון 8—9.30 פריה פון 1— 2 נאָכמיטאָג און פון 6 ביז 9 אָוונד.
זונטאָג פון 9 ביז 1 בייטאָג.
פּיעטריקאָווער 10
טעל. 21–245.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

שייטלען

מיט פּאַריזער שרינדען

ווי אויך פּערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעארבייט צו ביליגע פרייזען

ביי קערש, סקווערא 15
לינקע אָפיצינע, 1-טער שטאָק.

געוו. אסיסטענט פון די קליניקען פון אוניווערזיטעט אין בערלין

Dr. MED. STARKER

ווענערישע, הויט, האר און בלאָז-קראַנקהייטען

שרודמיעסקאַ 12
טעל 87–126
נעהמט אָן פון 9–11 און פון 4–8 אָוונד.
זונטאָג און יום-טוב פון 9 ביז 1 מיטאָג.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr. **Z. Rakowski**

ספעציאַליסט פאר אוירען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען
11-טען ליסטאָפּאַד 9
קאָנסטאַנטינער טעלעפאָן 8–127
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2 — 3

Dr. med.
H. LUBICZ

ספעציאַליסט פאר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43) טעל. 32–141
קאַנסולטאַציעס-שעה'ן 8 – 10, 12 – 2 און 5 – 8, זונטאָג אין יו"ט 9–1. פאר דאַמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן אַ אָפּעראַציע, אָן בלוט, אהן אַ מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראַנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס אַזוי ווי אַ מענשען-קאָפּ, אָדער אַזוי ווי אַ וואַסער-קאַ און עס פאלט אריין אין דעם בויך און דער קראַנקער איז אין אַ גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבט. ספעציעל גוטענע הייל-באַנדאַזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פּראָפעסאָרען מיט מיינע בעהאַנדלונג און פון דייטשען פּראָפעסאָר

דאַקטאָר בראַכורעטוריי בעזונטיגט' ווייבער דעם שמערצען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס ליטוויגען מיט הייל-גאָרסעטען און אַפּאַראַטען פאר פערקרומטע פיס און פלאַט-פוס ספעציעלע איינלאַגען אין די שיך. רייכסטליכע געמענע פיס און הענד, געמענע זאַקען פאר די גרעסטע קראַנקע אדערן.
ספּשאַנגען פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונד.

ארטאָפּעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פערזענליכע ערציינען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּרייפ. ד"ר בּאַראַנאָש. פּראָפ. דר. י. מאַן רישלער, פּראָפ. ד"ר בר. קיפלאַנאַווסקי און אויך אַנדערע.

מיר נעהמט אויך אָן סערוויכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאנקזאגונג.

זינט אַ סך יאָהרען האָב איך געליטען אויף אַ ברוך-קראַנקהייט, וואָס האָט מיר דורך די מעהרערע שטיקע בעדראָהט מיין לעבען.
היינט אַ דאַנק דעם ה' דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, אייגענטימער פון היילאָרטאָפּעדישען אנשטאַלט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 (פראָנט, פּאַרטער) בין איך בעפרייט פון רופּטור-ליידען, צוליב דעם פיהל איך מיך פערפּליכטעט אויסצודריקען עפענטליך מיין דאַנקבאַרקייט

(—) A. GUZE, Łódź, ul. Sw. Anny Nr. 26.

8 מינ. צייטונגס-פערקויפער!

די פערוואַלטונג פון אונפּאַרטייאישען צייטונגס-פערקויפער-פעראיין מאַכט בעקאַנט אַלע איהרע מיטגלידער אין נאָמען פון דער שטאָטישער סטאַראָסטווע, אַז יעדער צייטונגס-פערקויפער מוז אונבעדינגט איינקומען מיט אַ ביטע צו דער סטאַראָסטווע, וועגען אַרויסבעקומען אַ נייע ערלויבניש צום האַנדעל מיט צייטונגען.

די ביטעס זענען צייט אָפּצוגעבען ניר ביז'ן 1. יאַנואַר, ד.ה. ביז ניי-יאָהר.

בעמ.: יעדער מוז ביילייגען צו דער ביטע די אַלטע קאָנצעסיע. וואָס ער האָט פון מאַגיסטראַט, ווי אויך אויף יעדער ביטע מוז זיין אַ שטעמפּעל מיט אַ אונטערשריפט פון פעראיין. גלייכצייטיג מעלדען מיר, אַז יעדער מיטגליד מוז אַרויסנעהמען פון פעראיין אַ נייע לעגיטימאַציע מיט זיין פאָטאָגראַפיע. דער פעראיין איז אָפען אַלע טאָג פון 8–10 אָוונד.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

קליינע אנאנסען

1 זלאָטי
פאר אַ אַנאָנס ביז 15 ווערטער

לאָקאַלען

ביליג צו פערדינגען 2 צימער און קיך, ווי אויך אַ גרויס געוועלב ביים ווירט זגערזשער 50.

אַ טייל הויז מיט אַ לעדיג געוועלב און וואוינונג, צוליב אַבריזע, ביליג צו פערקויפען. צו ערפאַהרען אין אַדמיניסטר. 7681

אַ שענק מיט איינריכטונגען אויף קילינסקיעגאָ 73 איז פון זאָפאָרט איבערצוגעבען צוליב אַברייזע. צו ערפאַהרען אויפ'ן אָרט. 7679

עס איז נויטיג

אַ יונגעל פון 14–16 יאָהר ווערט געזוכט ביים צייטונגס פערקויפער 6 טען שערפּען 29, באַלד געצאָהלט. 7680

ס'ווערט געזוכט אַ מיידעל צו אַנ'אָקרעניקאָווע מאַשין, ווי אויך אַ לערן-מיידעל צו דאַמען-וועש. ציגעל גאַס 4, וו. 12. 7685

פערשידענעס

איך זוך אַ שותּף מיט 2000-3000 זל. צו אַ גאַנגבאַר אַרטיקעל פון ערשטען געברויך. אָפּפערטען אונטער „ד. ג." אין אדמ. פון דער צייטונג.

ה. סקאַטשילאָס בעט ענטשולדיגונג ביי שרה דבורה זאַלצבערג און ח. לוזעל, פאר די בעליידיגונג, וואָס זי האָט אַרויסגעזאָגט אין אַנ'אויפגערעגטען צושטאַנד. סקאַטשילאָס.

ENGLISH

פּראַנאָנסיאַנגער און מאָדערנעשריטענע. קאָנווערסאַציע, ליטעראַטור צו צוגענגליכע פרייזען ערטיילט אַ פעהיגער פּעדאַגאָג. — אָפּפערטען אין אַדמיניסטר. פאר „Mir"

Dr. med. **NIEWIAŻSKI**

ספעציאַליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 40–159

נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9–1 פאַרמ.
בעזונדערער ווארטע-זאַל פאר פרויען.

Dr. med.

W. Eychner

אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאַנאַ 4
(נעבען קינאָ „טשארי") טעל. 72–134
נעהמט אָן פון 2½ – 4 און פון 7 – 8 אָוונד.

Dr. med. **REICHER**

פּאָלודניאָוואַ 28, טעל. 20193

ספעציאַל-ארצט פאר מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג
נעהמט אָן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אָוונד.
זונטאָג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאָג.

Dr. A. SZMIRGELD

ספעציאַליסט פון נערווען-קראַנקהייטען שפּראַכשטערונגען, (שטאַמלען און אַנדערע) היילונג פון שוואַך-ענטוויקעלטע און שווער-ערציהבאַרע קינדער

ul. SRODMIEJSKA Nr. 27

טעלעפאָן 89–151 פון 5 ביז 7

אבאָנעמענטס-פרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ 6 — 6 זל. אַ חודש אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און בייגאַכט.

אַנאָנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער ברייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
פאר אַ מילימעטער-שורה איבער דער שטאָט 50 גראָ. מיזרח. אויסל. 100 גראָ. מיזרח. טעלעגראַם—10 גר. אַ װאָרט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 26.